

STEV. 3.

LETO IV.

TEDNIK ZA POLITIČNA, GOSPODARSKA IN KULTURNA VPRAŠANJA
Lastniki in izažetelj: Okrajni odbori OF Crnomelj, Kočevoje in Novo mesto • Izhaja vsak petek • Odgovorni urednik Tone Gosnik • Uredništvo in uprava: Račun pri Narodni banki v Novem mestu: 616-T-131 • Letna naročnina 400 din, polletna 200 din, četrtletna 100 din • Tisk tiskarne »Ljudske pravice« v Ljubljani

Govor predsednika republike maršala Tita v skupščini

„Največjo skrb bomo posvetili poglobljanju zakonitosti“

Ob svoji izvolitvi za predsednika Federativne ljudske republike Jugoslavije je imel tovariš Tito v Ljudski skupščini naslednji govor:

Globoko sem ginjen nad tem visokim zaupanjem in počastitvijo, ki ste mi jo izkazali s tem, da ste me izvolili za prvega predsednika Federativne ljudske republike Jugoslavije. Želim vam zagotoviti, da bom na tej visoki, najodgovornejši in težki dolžnosti vložil vse svoje sile in vso svojo zavest, da bom upravitelj vaše zaupanje in izvrševal dolžnosti tako, kakor zahtevajo to koristi narodov naše socialistične države. Vedno sem se smatral in se smatram za zvestega služabnika svojega naroda. Z današnjim zgodovinskim aktom Ljudske skupščine in sprejembo zakona o organizaciji in značaju najvišjih organov oblasti v zvezi in v republikah je končana še ena etapa v razvoju naše socialistične demokratizacije upravljanja. Ze ta etapa

je označila stabilnost in kontinuiteto organov ljudske oblasti od najvišjega do najnižjega, za daljše razdobje, razdobje v razvoju socializma, v razvoju sil in tempa odmiranja državnih funkcij. Razume se, da to ne bo kratko razdobje. V našem socialističnem razvoju je jasno načrtana perspektiva. Z decentralizacijo upravljanja v administraciji in gospodarstvu je oblast dobila še bolj značaj resnične socialistične demokratije, ker je ne samo približala, nego postala tudi pristopna najširšim ljudskim slojem, ker je najvišjo izvršno oblast še bolj približala ljudstvu preko najvišjega predstavništva, to je Ljudske skupščine, in neposredno pod vodstvom Ljudske skupščine bom tudi jaz izvrševal svoje dolžnosti.

Ob tej priliki bi hotel posebno poudariti, da bo potrebno, da tako jaz kot tudi tovariši v Zveznem izvršnem svetu posvetimo največjo skrb poglobljanju zakonitosti, od najvišje do najnižje oblasti, kakor tudi pri državljanih naše socialistične države. Vsaka kršitev zakonitosti gre na škodo avtoritete oblasti in družbene skupnosti. Brez zakonitosti ni državljanske discipline in obratno, brez državljanske discipline ni spoštovanja zakonov. To sta dve neolčljivi stvari, ki sta pogoj kolektivne zavesti državljanov o njihovih pravicah in dolžnostih do svoje socialistične skupnosti.

Spoštovanje zakonitosti je posebno važno v našem decentraliziranem sistemu upravljanja, v katerem vsaka nezakonskost škoduje interesom skupnosti. Zaradi tega smatram, da imajo ne samo najvišji, marveč tudi najnižji izvršni organi in odgovorni voditelji ogromno odgovornost. Dobro morajo poznati duha zakonov, morajo sami v prvi vrsti strogo spoštovati zakonitosti in se držati zakonov ter jih ne samo tolmачiti, marveč prvi dajati zgled za njihovo pravilno izvajanje v življenju. Ko govorim o tem, mislim predvsem tudi na naše sodnike in tožilce, ki imajo posebno veliko odgovornost, za pravilno izvajanje zakonov. Stalno morajo imeti pred očmi koristi socialistične skupnosti, ščititi državljanske pravice posameznika, imajoč vedno v vidu, da so koristi skupnosti iznad vsega. Dobro morajo poznati duh revolucionarnega socialističnega razvoja in s pravilnim izvajanjem zakonov zagotoviti normalen razvoj naše države. Zakone ustvarja najvišje narodno predstavništvo, Ljudska skupščina. Ti zakoni, na katerih sloni ljudska oblast, prihajajo namesto prislilnih administrativnih in drugih revolucionarnih aktov. Na ta način odstopa nasilje svoje mesto zakonu, ki regulira nadaljnji razvoj socialističnih odnosov.

Vsaka samovoljnost in protizakonskost, nasilje s strani organov oblasti, je ne samo odveč, marveč naravnost v škodo. Ona nosi v sebi elemente protirevolucije in ograža zaupanje v novo oblast in zakone ter slabi skupnost kot celoto. Sigurnost državljanov, da so njihove pravice zaščitene, je močan element stabilnosti družbenega sistema.

Takšna disciplina državljanov predstavlja element monolitnosti in skupne zavesti državljanov o svojem družbenem bistvu. Brez tega, kar sem prej povedal, ni in ne more biti prave socialistične demokratije, ker demokratija ni deklarativna stvar, ki se doseže z zakonom in raznimi ukrepi oblasti. Demokratija je vprašanje zavesti, dolžnosti in discipline vsakega državljanca ter mora sloneti na zavesti ljudi.

V normalnem razvoju družbe se demokratizacija razvija paralelno z zavestjo posameznika in z zavestjo skupnosti. Zaradi tega se morajo državljanji zavedati, da demokratija ni izven njih, marveč v njih samih, v njihovih zavesti ne samo pravice, temveč tudi dolžnosti. To govorim zaradi tega, ker se še vedno smatra, da je demokratizacija stvar, ki je odvisna samo od oblasti in od tistega, kar piše v zakonih, in od postopkov organov oblasti. Tako gledanje je enostransko in napačno. Če bi sprejeli tako gledanje, tedaj bi prišla naša decentralizacija in demokratizacija družbenega življenja v nevarnost. Razvoj bi se ne samo zaustavil, marveč bi šel nazaj, ker bi se s tem dovolilo, da se posamezniki, odnosno skupine okoriščajo s to decentralizacijo in demokratizacijo na škodo skupnosti in pravičnega razvoja družbenega socialističnega sistema. Mi pa tega ne smemo delati. Naš družbeni sistem je že po organizacijskih oblikah dosegel višje stopnjo družbenih odnosov in zato je sedaj dolžnost vsakega državljanca, da zavestno dela na tem, da damo tej obliki pravo socialistično vsebino.

Tovariši in tovarišice! Nadaljnja industrializacija in izgraditev države, pospeševanje kmetijstva, nadaljnji napori za dvig kulturnega in življenjskega standarda delovnega ljudstva naše države, nadaljnje prevzemanje vseh potrebnih ukrepov za varnost in miren razvoj naše države, nadaljnja neprestana skrb in delo za okrepitev socialistične demokratije in nadaljnje bujne čvanje pridobitev narodnoosvobodilne borbe, prav posebno pa čvanje bratstva in enotnosti naših narodov, nadaljnje poglobljanje gospodarskega, kulturnega in političnega sodelovanja z vsemi tistimi državami, ki to hočejo in cenijo tako sodelovanje, je to glavna skrb in glavna naloga, na katere uresničenju bomo delali jaz in izvršni svet, ki bo izvoljen na tem zasedanju. Današnji zgodovinski akt Ljudske skupščine je dokaz velikih doseženih uspehov, doseženih na vseh področjih družbenega razvoja, je izraz politične in socialistične skupnosti, dokaz pravilnosti naše poti v socializem in odločnosti naših narodov, da grede stalno naprej ter vztrajno grade svoje lepše življenje kljub oviram in nadlogam, ki se nam postavljajo na pot.

Globoko sem prepričan, da bodo odloki v ustavnem zakonu o organizaciji najvišjih državnih organov imeli ogromno pozitiven vpliv na nadaljnji razvoj naše socialistične države. Naj živi naša socialistična Federativna ljudska republika Jugoslavija!

Vsa domovina pozdravlja prvega predsednika naše republike

Ceprav je minilo že skoraj 10 dni od izvolitve prvega predsednika naše socialistične republike, prejema tovariš Tito še nadalje vsak dan veliko pisem, pozdravnih brzojavk in izrazov ljubezni naših narodov ob tem zgodovinskem trenutku. V svojih pozdravih mu organizacije Zveze komunistov, delovni kolektivi, enote JLA, šole, ustanove, mladina in članstvo množičnih organizacij čestita k izvolitvi za prvega predsednika republike. V mnogih pozdravnih pismih dajejo delovni kolektivi ljubljene mu učitelju naših narodov svoje delovne obljube, da bodo še bolj kakor doslej vlagali vse svoje sile v izgradnjo socialistične domovine.

Pozdravna pisma so poslali tovarišu Titu tudi dolenjski delovni kolektivi, sindikalna podružnica OLO Novo me-

sto, organizacije in društva. V Crnomlju so se 14. januarja kmalu po 12. uri začele zbirati množice ljudstva na Glavnem trgu. Nad 800 ljudi je zapustilo svoja delovna mesta in se zbralo na veličastno manifestacijo z zastavami in transparenti. Slovesnost je začel tajnik Ljudskega odbora mestne občine Crnomelj tud. Guček, nato pa so govorili in pozdravljali tovariša Tita član mestnega odbora tov. Sterbenk, sekretar OK ZKS Crnomelj tov. Martin Zigelj in komandant garnizije major Ced. Radović. Vsi govorniki so poudarjali neomajno ljubezen našega ljudstva do našega herojskega voditelja in vso predanost naših ljudi do našega vodstva. Z vzklikanjem in pozdravljanjem so množice dajale duška ob izvolitvi tovariša Tita za predsednika republike.

GRADBENA DEJAVNOST V BELI KRAJINI

Ob koncu leta vedno pregledamo tekem leta opravljeno delo, da tako lahko ugotovimo uspehe in odkrijemo napake. Tako moramo pregledati tudi gradbeno dejavnost v Beli krajini v letu 1952, ki je bila na splošno manjša kot prejšnja leta.

Prva leta po osvoboditvi je bila gradbena dejavnost zelo živahna, kar je bilo tudi nujno potrebno spriči mnogih porušenih in požganih domačij in gospodarskih poslopj med vojno. V celoti je bilo uničenih med vojno v Beli krajini 2554 stanovanjskih in gospodarskih poslopj. Vse to je bilo potrebno delno obnoviti, po večini pa na novo zgraditi. Gradbeno delo so vodile obnovitvene zadruge. Obnova je bila v glavnem zaključena v letu 1950 in 1951. Za obnovo teh več tisoč poslopj je bilo treba ogromno naporov in žrtev. Država je prispevala nad 50 milijonov dinarjev, ostalo pa so prispevali prebivalci sami z delom, lastnim gradivom in z denarnimi sredstvi.

V letu 1952, deloma pa že v letu 1951, je država nudila pomoč gradite-

ljem lastnih stanovanjskih hišic, predvsem delavcem in nameščencem z dajanjem dolgoročnih kreditov in nizkimi obrestmi, deloma pa tudi z 80 % popustom pri nakupu gradiva. Graditelji eno- in dvostanovanjskih hišic so dobili lani skupno 5.544.000 din posojila z rokom odplačila 25 do 30 let in eden ali dva odstotni obrestni. 15 koristnikov je dobilo brezobrestno posojilo z 80 % popustom v skupnem znesku 5.447.000 dinarjev, nekaj koristnikov pa je dobilo brezobrestno posojilo brez popusta na cene materiala v znesku 1.375.000 din. Poleg navedenih gradenj je bilo obnovljenih in popravljenih več šolskih poslopj, dokončan zadružni dom v Predgradu, zgrajena nova kino dvorana in dozidana občinska hiša v Metliki ter vrsta drugih stavb.

Z ozirom na močno gradbeno dejavnost, ki jo pričakujemo, bi bilo nujno potrebno čimprej napraviti regulacijski načrt večjih naselij, zlasti mest Crnomlja in Metlike, da bi se izognili nenačrtnemu zazidavanju stavbnih parcel, kar bi v bodoče škodovalo izgledu krajev in postalo ovira naraščajočemu prometu.

M. T.

Volkovi v ovčjih kožah

Novo mesto, pa tudi Crnomelj, Metlika in številne druge kraje na Dolenjskem je v preteklem tednu razburila izmišljena vest, da so volkovi na Vinici požrli 6 šolarjev. Od ust do ust je šla pretresljiva »novica«, da je učiteljica vinskih osnovne šole zaprla popoldne v razred 6 otrok, nato pa je nanje pozabila in jih odpustila domov šele v poznem mraku. Med potom so otroke napadli volkovi in vse požrli, učiteljica pa se je naslednji dan obesila.

Izmišljena vest pa se je z blazno naglico razletela skoraj po vsej Dolenjski. Zanimivo je n. pr., da so v Beli krajini ljudje pripovedovali, da se je to zgodilo »onkraj Kolpe, nekje pri Generalskem stolcu, drugi spet so vedeli povedati, da se je tragedija zgodila pri Bosiljevem. V Metliki so govorili o volkovi pri Crnomlju, v Vinici o volčjih

tropih pod Gorjanci nad Metliko itd. V Crnomlju so nekateri britežni »nakuhalci« že kar 10 odraslih žrtev, kakor pa je že navada, je izmišljeni vesti vsak ženski klepet še nekaj dodal. Tako so n. pr. »volkove« opazili tudi pod Trško goro.

V času, ko ostankom reakcije ne pomagajo več pravljice o prikazovanju Marije na češpljah, ko imajo prenašanje kipev po vaseh čedalje manjši pristaev in ko napovedovanju izmišljenih rokov, da bo »kamla drugače, tokrat pa že čisto zares« itd., ne verjame v naših krajih že noben otrok več, so dobrodoletje tudi take »vesti« kot je bila gornja o volkovi. Zal ljudska lahkovernost vse preveč rada naseča takim govoricam, pomaga pa jih razširjati tudi vsakdo, ki jih brez premisleka pripoveduje znanecem in prijateljem. Razširjanje laži in beganje preprostih ljudi — to je »orožje« ostankov reakcije, ki skušajo v naših krajih napeljevati vodo na svoj davno zamrznjeni mlin...

Po 350 m časopisnega papirja na minuto bo dala nova tovarna v Krškem

Znano je, da v našo državo še vedno uvažamo časopisni (rotacijski) papir. Da bi dvignili domačo proizvodnjo, je v družbenem planu predvidenih čez 3 milijarde dinarjev za zgraditev velike tovarne rotacijskega papirja v Krškem. Na leto bo dajala nova tovarna čez 20 tisoč ton časopisnega papirja, s čemer bomo neodvisni od uvoza iz tujine, s čemer bomo prihranili vsako leto nad pol milijarde dinarjev deviz.

Novomeško splošno gradbeno podjetje »Pionir« že gradi novo tovarno časopisnega papirja v Krškem. Samo letos bo vložena v tovarno skoraj poltraj milijarda dinarjev. Montažna dela bodo oskrbela naša velika podjetja kot n. pr. Litostroj, »Franc Leskošek«, Ventilator in »Prvomajska«. V bližnji tovarni »Celuloza« na Vidmu pri Krškem bodo tehnični proces vskladili s potrebami nove tovarne časopisnega papirja, hkrati pa bodo občutno povečali tudi proizvodnjo celuloze. Casopisni papir, ki ga bo izdelovala nova tovarna v Krškem, bo širok 4,20 metra, vsako minuto pa bo prišlo iz stroja 350 metrov papirja.

Vremenska napoved

Do 25. januarja suho in včasih jasno. V jasnih nočeh hud mraz. Od 26. januarja dalje nestalno s pogostimi snežnimi padavinami in topleje. V začetku februarja močne snežne padavine, nato hud mraz.

Od tedna do tedna

Ceremonije pred washingtonskim Kapitolom, ki so bile v torek 20. t. m., ko sta se novi predsednik ZDA general Dwight Eisenhower in podpredsednik Robert M. Nixon prisegla, da bosta ščitila, branila in varovala Ustavo Združenih ameriških držav, so bile gotovo eden izmed najpomembnejših dogodkov tega tedna. S pripravami okrog ustoličenja se ne bomo ukvarjali, tudi o slavnostnem razpeloženju, ki je vladalo v Washingtonu, ne bomo pisali. Tokrat bomo zabeležili le nekaj najpomembnejših smernic nove Eisenhowerjeve vlade.

Po prisegi je imel namreč novi predsednik govor, v katerem je poudaril načela svoje politike. Ta načela obsegajo devet točk, v njih pa je med drugim rečeno, da so ZDA zoper vojno in morajo doseči tako moč, da bodo preprečile steherno napadalnost; da ZDA ne bodo nikdar uporabile svoje moči za to, da bi drugim narodom s silo vsilile svoje politične in gospodarske institucije; da bodo ZDA pomagale svobodnim narodom doseči blaginjo; in napoved: ZDA se bodo trudile spremeniti združene narode ne le v zgovoren simbol, marveč v ustvarjalno silo.

Po nedavni Eisenhowerjevi zmagi na volitvah je prevladovalo na svetu mišljenje, da bo bodoča ameriška politika krenila nekoliko na desno, vendar pa da ta preokret ne bo tolikšen, da bi predstavljali nevarnost za mir. Čemu so Eisenhowerjevo zmago tolmачili kakor nekakšen obrat na desno? V ZDA je namreč prišla na oblast tista stranka, na katero dokaj vplivajo najbolj reakcionarni ameriški krogi, to so tiste sile, ki se že dolgo borijo proti »komunizmu« v deželi in ki so propagirale razširjanje vojne na Daljnem vzhodu — vojno proti Kitajski.

Ce bi namreč v ameriški zunanji politiki prevladale take sile, ki so za razširjenje vojne bodisi na Daljnem vzhodu in pa na kakšnem drugem delu sveta, bi morale ZDA zahtevati oboroženo pomoč drugih zahodnih dežel, zlasti Velike Britanije in Francije. Toda te dežele so nedvomno zoper novo svetovno vojno; potemtakem pa je očitno, da je akcija ameriške reakcije obsojena na neuspeh.

Drugi pomeben dogodek zadnjih dni je obisk turškega zunanjega ministra g. Faida Köprülüja v naši državi. Njegov obisk spada v čas, ko iz dneva v dan čutimo sovjetski pritisk in ogrožanje neodvisnosti na Balkanu. Köprülü prihaja v Jugoslavijo po obdobju, ko so bila razčiščena mnoga gledišča, rešeni mnogi problemi in ostvarjeni temelji za sodelovanje na raznih področjih prijateljskih odnosov. Še več. Razgovori turškega zunanjega ministra v Beogradu sovpadajo v grško-jugoslovanske važne pomenke, ki bodo v februarju, ko bo prišel k nam visoki grški gost g. Stefanopulos.

Spričo tega je več kakor razumljivo, da smo z iskrenim veseljem pričakali predstavnika junaškega turškega naroda. Mirobiljni svet lahko hkrati z nami pričakuje, da gre tu za interese miru in gotovosti.

Ob koncu našega zapiska ne bo odveč, če oznanimo naše bralce še s sovjetskim orkanom proti Zidom. Znano je, da so 13. t. m. v Moskvi zaprli devet zdravnikov, od teh šest Židov, čes da so na debelo spravljali v kraj sovjetske močotice in da le-ti zdaj niso več varni pred židovskimi zdravniki. Reč ni tako preprosta, zlasti ne za preganjene Zide, pa tudi Kremelj ima kaj šibke vzroke za tako imenovano »čistko«. Očitno je, da zdravniki niso krivi, pač pa da gre morebiti za »stolčke« in Stalinove naslednike, ki se spodrivajo kakor nekaj familija Borjijcev v Italiji.

Letos bomo proslavili zgodovinske dneve partizanske Kočevske

Komaj dobrih 9 mesecev nas loči od zgodovinskega dneva, ko se je 1. oktobra 1943 zbralo v Kočevju 572 odposlancev slovenskega naroda, ki jih je izvolilo ljudstvo osvobodjenega ozemlja s tajnimi, svobodnimi volitvami. Pred 10 leti so prišli v Kočevje tudi delegati tistih predelov Slovenije, ki še niso bili osvobodeni. V Šeškovem domu v Kočevju so potrdili dotedanje delo izvršnega odbora OF Slovenije in ga pooblastili, da še naprej vodi naše narodnoosvobodilno gibanje. Na prvem zboru svobodno izvoljenih slovenskih odposlancev so izvolili tudi 40 delegatov za II. zasedanje AVNOJ v Jajcu. Deset let poteka, odkar je bil v Kočevju izvoljen Slovenski narodnoosvobodilni odbor (SNOO).

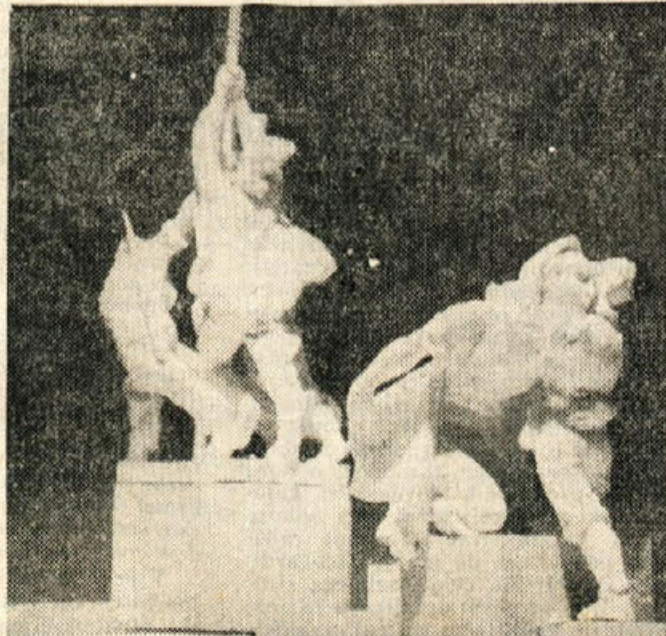
Deseta obletnica teh zgodovinskih dogodkov bo letos slavnostno praznovana. To ne bo praznik zgolj kočevske

ga okraja — slavni dnevi partizanske Kočevske bodo prav gotovo odjeknili po vsej Sloveniji, saj je ves okraj ena izmed zibelk naše svobode, ljudske oblasti in naše borbe. Zato so v Kočevju že začeli s pripravami za praznovanje desete obletnice tega zasedanja.

Mesto samo bodo obnovili tako, da do jeseni ne bo več kazalo sledov okupacije. Na trgu bodo postavili veličasten spomenik, ki bo simboliziral boj slovenskega naroda za osvoboditev. V Šeškovem domu bodo uredili Muzej NOB. Vsa dela vodi poseben odbor, ki ga vodi predsednik okrajnega ljudskega odbora Janez Pirnat.

Na desetletnico prvega zborna slovenskih odposlancev pa se ne pripravljajo samo mesto Kočevje. Vse občine v okraju bodo pripravile že pred glavni slovesnostmi v Kočevju svoje lokalne proslave, pa tudi sicer bodo poskrbele za številna komunalna dela.

Kakor smo piheli lani na nepozabni zbor prvih slovenskih brigad v Dol. Toplice, tako bomo v letošnji jeseni množično počastili partizansko Kočevsko in se znova spomnili, v kakšnih pogojih je nastajala in delala naša ljudska oblast.

Maketa spomenika, ki ga bodo letos postavili v Kočevju

NAD 700 OSEB ZBEŽI VSAK DAN »Z RUSKEGA RAJA«

Predstavniki zahodnonemške vlade je te dni sporočili, da živi samo v Zahodnem Berlinu sedaj nad 25.000 beguncev iz sovjetske cone Nemčije, ki so razporejeni v 70 taboriščih. Samo od 11. do 14. januarja letos so v ta taborišča sprejeli 2762 oseb, kar pomeni, da je zbežalo okrog 700 oseb dnevno v Zahodni Berlin. Čedalje pogostejši so pobezi Židov, ki se upravičeno boje pogonov, s katerimi so začeli moskovski diktatorji preganjati vse Zide. Kjer je končal Hitler, tam nadaljujejo sovjetski mračnjaki.

V čigavem imenu govorijo ti „vsi Novomeščani“?

Predsednik Ljudskega odbora mestne občine Novo mesto tovariš Lojze Ivaničič je pred dnevi izročil našemu uredništvu pismo s sledečo vsebino:

pred. 2. 2. 5.
Mestni ljudski odbor,
Novo mesto,
podeje sami Prelivanci, Katoličani, tu
nas prosimo da nas velparite v prejšnji
obdobji, starega odbora, od lanskega leta,
kateri mi je dal Prepoved, Zvonjenje,
v kapi tetski, Cerkev, in prefranski,
da prekličate to Prepoved, in dajte
Novo. Srečlobo, ker je bila Protinerezakonita
6. 4. leta 1947. je ozkih, je, da v da
vsem Cerkovnu enakopravno pravico,
vsem vevigrove dom, da imajo povoniti, pri
vseh, Sedeljak, Prazniki, in Pogrebi,
kako je bilo v prejšnjih Casih, Kavadi
radi teja, to prvi in Prelivanci, booy ameto
Sovi odbor, da takoj uprene, da se bo
zopet. Zvonilo, kako je bil prej Običaji,
teon e vam zahvalujemo, vsi. Novomeščani,
Podpis:
Janez Kosak, gosibinar in novinar, Lovce,
Fran. Brivec, Bogman, Emalja, Pintar, Mozi,
Dr. globovnik, Josip, in drugi zahtevamo,
da revite to vsa do Novega leta, ker tako vam
zelo hvalimo, vsi skupni, Zahvala.

Ko objavljamo »bistroumno« pismo neznanega črkomazca in prepustamo odgovor nanj vsem poštenim delovnim ljudem Novega mesta, pa se nam zdi umestno pripomniti tole:
MLO Novo mesto je lani v februarju izdal odlok o prekrških zoper javni red in mir, v katerem je razločeno povedano:
»...da se zagotovi dnevni in nočni počitek delovnemu prebivalstvu Novega mesta, prepreči vznemirjanje bolnikov, omogoči nemoten pouk v šolah in delo v javnih uradnih, je prepovedano vsako prepevanje, vpitje in igranje glasbenih instrumentov na javnih cestah v nočnem času od 22. do 6. ure. Prepovedano je dalje uporabljati radijske sprejemnike in glasbene instrumente v zasebnih stanovanjih v nočnem času od 22. do 6. ure na tak način, da motijo sosedne prebivalce. Zvonenje v cerkvah in kapelah je dovoljeno le v času, ki ga določi izvršilni odbor MLO s posebno odločbo za posamezno cerkev in kapelo.«
(Mimogrede naj omenimo, da upravičeno lahko pričakujemo od organov oblasti in javne varnosti, da bodo do kraja zajamčili vse to, kar navaja gornji odlok MLO. V Novem mestu se še vse preveč razgraja in ni miru, kakor ga delovni meščani zahtevajo. Prekrškovi zoper javni red in mir je v našem mestu še vse preveč in se v teh vprašanjih ne postopa s takim odnosom, kakor bi bilo treba.)
Zvonenje v Novem mestu, ki lani in prej sploh že ni poznalo več nobenih meja, je bilo z gornjim odlokom omejeno na splošno zahtevo in v korist delovnih ljudi našega mesta. Razen za-

najprej pomete pred svojim pragom, še vedno drž. Prav nič ne bi škodilo, če bi nekateri v resnici počistili pred svojimi vrati in se šele nato sprajjali z metlo nad našo ljudsko oblast. Tako pisanje ne more prav nič doprinesti k ureditvi odnosov med državo in cerkvijo, h kateremu teži naša vlada in večina ljudstva.
Pisec pisma seveda tudi noče nič vedeti o resnici, da je eno versko prepričanje poštenega državljanca, nekaj povsem drugega na reakcionarni klerikalna politika cerkvenega vodstva, nazadnjaštva, verskega fanatizma in sovražstva klerikalne reakcije do vsega, kar je napredno. To zadnje pa diha tudi iz vrstic objavljenega pisma in se ne prikriti stiska med nje... To pa s svobodo veroizpovedi seveda nima prav nič skupnega.

„Zelimo popraviti vse, kar smo storili v preteklosti...“

Zahvala pomilošenih duhovnikov v Sloveniji

1. januarja 1953 je bilo s sklepom Ljudske skupščine FLR in LR Slovenije pomilošenih tudi 43 katoliških duhovnikov iz Slovenije. Pomilošeni duhovniki so poslali pisma tovarišu maršalu Titu, Ciril-metodijskemu društvu katoliških duhovnikov LRS in Verski komisiji pri predsedstvu vlade LR Slovenije.
V pismu na maršala Tita je med drugim rečeno:
»Slovenski katoliški duhovniki se najprisrčneje zahvaljujemo za vašo velikodušnost. Zelimo popraviti vse, kar smo storili v preteklosti in se pridružiti našim tovarišem, da bomo v soglasju z našimi cerkvenimi starešinami nazivali iskren odnos do ljudske oblasti in ljudstva. Zahvaljujemo se vsem or-

ganom za humano ravnanje med prestajanjem kazni S svojim delom se želimo v bodoče priključiti delovnemu ljudstvu naše države.«
Pomilošeni duhovniki mariborske škofije pa pravijo v svojem pismu maršalu Titu med drugim:
»To dejanje ljudske oblasti jasno dokazuje, da si prizadeva s katoliško cerkvijo doseči sporazum. Dokazuje tudi, da pri nas vere ne preganjajo in da se izrekajo kazni samo za kazniva dejanja proti zakonu in državi.
Obsojamo vsako delavnost proti ljudski oblasti, vsako inozemsko protijugoslovansko gonjo in pozdravljamo napore ljudske oblasti, katerih namen je, da bi čimprej prišlo do sporazuma med cerkvijo in državo.«

Pisma Dolenjskemu listu

V Žužemberku morajo kmetje plačevati davke tudi od neplodne zemlje

Tovariši uredniki!
Pri odmeri akontacije niso občinski mozeji upoštevali neplodno zemljo in so jo obremenili tako kot najboljšo zemljo. Vzemimo naslednji primer, ki pa jih je še cela vrsta. Neki kmet ima 3,30 ha gozdnega posekova; na tej površini raste samo grmovje. Preden bo gozd uporaben, bo preteklo še 50 let. Pa izračunajte, koliko bi plačali v petdesetih letih, če bi vas obremenili, kakor so to storili, po 350 din od hektarja: petdeset tisoč sedem sto petdeset dinarjev. Ali

ne bi bilo bolje odmerjati davke od užitne in donosne površine, pa naj bi bila davčna stopnja višja. Tako bi bilo pošteno in tudi duhovni davkoplačevalec ne bi bil tako razburkan.
Na sestanku obrtnikov so si pa po priliki obrtniki kar po svoje odmerjali davke. Dobri del, ki bi moral, in to upravičeno, pasti nanje, pa so enostavno prevallili na obrtnike-sušmarje. Vsekakor je to popolnoma zgrešeno in nepravilno in meče tak način precej neduro luč na obrtnike. Človek bi jim skoraj verjel; pa če hočeš od njih kaj dobiti, moraš čakati mesece, da ti izgotovijo. Njihova dolžnost je, da v redu plačujejo davke, saj znajo tudi primerne računati za svoje delo in se menda

tudi ne zmotijo, da k svojim storitvam zaračunajo tudi davke. Kar se tiče sušmarjev pa je sveta dolžnost obrtnikov, da jih prijavljajo, ker jih bo oblast za ilegalno delo primerno kaznovala, davčni organi pa poskrbeli za primerno odmero davka. Zato je tak postopek obrtnikov do skrajnosti nepravilen in škodljiv. Če morajo kmetje svoje davke pošteno plačevati in ki so z žuljem in znojem priprani, zakaj ne bi storili tega obrtniki, ki jim že zunanost kaže, da ne žive slabo, pač pa ugodno. Vsekakor se morajo zavdati, da morajo točno plačevati davke, saj lahko rečemo, da niso med najboljšimi plačniki, ampak so med najboljšimi neplačniki.
Dolžnost občine je, da ponovno prepreči davke obrtnikom ne oziraje se na levo ali desno. Če mora marsikateri kmet plačati od zemlje po več tisočakov, ki so priprani z znojem, zakaj jih ne bi plačal tudi pošteno obrtnik.
Žužemberk, 12. januarja. K. J.

Na Kočevskem se pripravljajo na kongres Fronte

V sredo 14. januarja je bila v Kočevju razširjena seja okrajnega komiteja Zveze komunistov, ki so se je udeležili tudi vsi sekretarji občinskih komitejev in množičnih organizacij.
Razpravljali so o sindikalnem delu, o pripravah na občinske konference Zveze komunistov in o pripravah za IV. kongres Ljudske fronte Jugoslavije in III. kongres Osvojitelne fronte Slovenije. Iz poročila in razprave na konferenci je med drugim razvidno tudi to, da so že reorganizirali osnovne organizacije Zveze komunistov. Nove organizacije so začele učinkovito delati, sestavili pa so tudi aktivni predavateljev, ki že dela. Kmalu bodo tudi končane volitve delegatov za kongres Ljudske fronte Jugoslavije in Osvojitelne fronte Slovenije.

Za zdravnika se je izdal

Svojevrstni pitček, ki mu verjetno prav pošteno smrdi vsako delo, je Jože Hočevar, sanitarni higienik iz Brezovice. Za lani v jeseni se je izdal za organa UDV in oblastno nastopal pred ljudmi, poleg tega pa je storil razne druge prekrške. Komaj se je pred dnevi vrnil iz preiskovalnega pripora, pa je v četrtek 15. januarja spet krenil na staro pot - izdajanja za uradno osebo, kakršna je Jože Hočevar seveda nikoli ne bo.
Zadnje čase ga dobro poznajo ljudje v Podgradu pod Gorjanci, kamor zahaja v vas k neki učiteljici. Znanstvo je baje tako »trdnos«, da mu pravijo ljudje že kar »soljski upravitelj«. V četrtek 15. januarja je šel Hočevar v Smarjeto, kamor je nesel neko sporočilo v zasebni zadevi. V Smarjeti ga je dobila noč - na Gorjance pa se v takih zimskih nočih nič kaj dobro ne hodi. Prefrikanec se je odločil za goljufijo. Izdal se je za zdravnika in trdil, da je »on

Uredništvo Dolenjskega lista!

Tako kot lani se sliši tudi letos huda kritika zaradi predpisovanja davka posameznim davčnim zavezanecem. Kritizirajo pa predvsem veliki kmetje, čeprav je res, da si to razmeroma manj obremenjeni kot mali in srednji kmetje. Za letošnji prvo akontacijo je občinski ljudski odbor napravil razdelilnik za posamezne vasi, podoben predpis za vsakega zavezanca v določenem sorazmerju, pa so napravili posamezni od-

borniki vsak v svoji vasi. Pri tem pa se opaža težnja, da hočejo veliki kmetje prevalliti večji del bremena na male in srednje kmete.
V Mall vasi je bil primer, da so skoraj vsem predpisovali davke v enaki višini. Pravijo, da so vzeli za osnovo površino zemlje, vendar niso pri tem upoštevali sorazmerje dohodkov in temu primerno predpisali davke. Tako na primer ni vseeno, če enemu, ki ima recimo 50.000 din dohodka, predpišejo davka 5000 din, tistemu pa, ki ima 100 tisoč dinarjev dohodka, pa 10.000 din, ker sta v takem primeru oba plačala enako po 10 % od dohodka, kar pa ni v skladu z zakonitimi predpisi o stopnjenjanju odstotka pri večjem ustvarjenem dohodku.
Zanimiv je primer kmeta Alojzija Strnada iz vasi Cesta št. 29, ki je eden izmed najmočnejših kmetov v vasi, pa še vedno dolguje za lansko leto 17.000 dinarjev na davku. Davčni organi okr. ljudskega odbora so ga obiskali gotovo že desetkrat, vendar jih je vsakokrat odpravil z obljubo, da bo »takoaj plačal«. Končno so bili le prisiljeni, da so mu zarubili telico, ki jo bodo tudi prodali, če ne bo poravnal svoje obveznosti. Temu kmetu je lani udarila strela v kozolec, ki mu je pogorel do tal. Sosedje, ki so videli, da je prizadet, so mu priskočili na pomoč z lesom, voznjaki in delom, tako da si je postavil še lepši kozolec, vreden okrog 2 milijona dinarjev. Sam se je ob neki priliki izjavil, da si je zgradil nov kozolec, ki je, kot povedano, vreden približno 2 milijona, pri tem pa je še 10.000 din čistega dobička spravil v žep.

FRANCEK SAJE

PREZIR IN OBUP - usoda belih emigrantov

Po vojni je Vatikan odobril Rožmanove medokupacijske pregrehe in ga ves čas priznaval za pravega ljubljanskega škofa. Samozavestni Rožman, čeprav obojejni vojni zločincev, je ustanovil novo ljubljansko škofijo v Clevelandu z jurisdikcijo po vsej zemeljski obli, koder so se raztepili belogardistični fajmoštri in kaplani s svojimi »borci za vero«. S tajnimi nitmi pa »pravici ljubljanski škof sega tudi v staro ljubljansko škofijo s sedežem v Ljubljani, ki jo z Vatikanom hoče imeti za nekako predstražo »vojskujouče se Cerkev.«
Drugi ljubljanski škofijski ordinariat s sedežem v Ameriki pa ni le kaka simbolična zadeva, temveč prava škofija. Rožman namreč izdaja svoji duhovščini razne okrožnice in ji daje navodila za delo, vzgaja nove kadre ter opravlja še vse ostale funkcije »pravca« in »vojskujoučega se srednjeveškega cerkvenega kneza, kot je Rožmana točno označil njegov prijatelj Rainer.
Letos je v Celovcu izšla knjiga »Nadškof Jeglič«, ki jo je odobril ljubljanski škofijski ordinariat. In sam škof je »knjigi na pot« med drugim zapisal: »Ob doživljanju zadnjih usodnih let moramo bolje razumeti, kaj je Jeglič hotel in delal. Videc je bil in zdr preko sedanosti v bližajočo se prihodnost, ki je bila drugim že zastrta. Videl je, stati si nasproti dve fronti: satanovo in božjo - brezbožno in krščansko. Zada njega beseda je opozarjala na ti dve fronti in na odločilni boj, ki ga bomo ne samo doživeli marveč tudi bojvali in dobojevali... Cleveland, S. S. A., dne 2. julija 1950. † Gregorij Rožman, škof ljubljanski.«

In da bi Rožman dobojeval izgubljeni boj, je s svojo belo družino marljiv na vseh področjih. Zlasti pa »pravici škof skrbi za vzgojo novih, pravih častnikov v »pravcu ljubljanskem lemenatu v daljnji Argentini. To svojo kadetnico je Rožman prvič obiskal 1950. leta, drugič pa lani od 11. januarja do 11. marca.
V Argentino se je med mnogimi sumljivimi ljudmi nateplo precej slovenskih emigrantov, ki so tam v surovem boju za obstanek postali najcenejša delovna sila za najtežja in najslabša dela. Tudi intelektualci so bili zadovoljni, če so dobili kako, čeprav se tako naporno fizično delo. Profesor Bogomil Remec je bil na primer nekdanj v Ljubljani upokojen gimnazijski ravnatelj, predsednik upravnega odbora in član izvršnega odbora Zdruzne zveze, predsednik nadzorstvenega sveta Zdruzne gospodarske banke, podpredsednik upravnega odbora in pisarniški ravnatelj Vzajemne posojilnice, podpredsednik upravnega odbora hotelske in stavbne delniške družbe Union, predsednik upravnega odbora tovarne Stora d. d. in predsednik zadruge Stadion. Razen tega je bil Remec član Narodnega odbora Katoliške akcije, predsednik Slovenskega katoliškega akademškega staleštva, član odbora belogardističnih vaških straž in njihov radodarni finančni podpornik, da mu je belogardistično poveljstvo dodelilo celo osebnega stražarja. Tam v daljnji »srebrni deželi, pa je nekdanj tako spoštovani in zaslužni gospod ravnatelj z veseljem pomival kuhlance in skleda v neki restauraciji, da ni umrl od samega hudega...
Triinosemdeset belogardističnih duhovnih

gospodov pa so z odprtím srcem sprejeli tamošnji škofje, ki so jih razmestili po Buenos Airesu in okolici, da bi s kranjskimi izkušnjami obogatili argentinske klerofašiste. Prav tako so vaticanski zastopniki poskrbeli za ljubljansko »duhovniško semenišče s teološko fakulteto«, ki iz prekraljnih »borcev za vero«, vohunov in ubijalcev svobodoljubnih Slovencev vzgaja mlado gardo »vojskujouče se Cerkev. Iz San Luisa se je prosluli lemenat nedavno preselil k novim dobrotnikom v škofijo La Plata, ki pa aiso več tako radodarni kot škof v San Luisu, ker »vodstvo bogoslovja sedaj plačevati celo najemnino za majhne, tesne prostore. V njih zdaj biva deset bogoslovcev, trije presemineristi, devet gojencev apostolske šole, pet profesorjev in dve kuharici. Ta majhna kadetnica je doslej vzgojila že dvaintrideset visokokvalificiranih in že prej v praksi preizkušenih cerkvenih kadrov.
Spodobilo se je torej, da je Rožman kljub precejšnji starosti 10. januarja lani po dveh letih zopet krenil na dolgo pot iz Clevelanda v Buenos Aires. Tam so ga sprejeli njegovi stari belogardistični sodelavci: dr. A. Odar, rektor ljubljanskega lemenata v Argentini, spiritual dr. Filip Zakelj, bogoslovni profesorji dr. Ivan AhčIn, dr. Ignacij Lenček, in dr. Franc Gnidovec, vsi bogoslovci in novomašniki, advokat Miloš Stare, predsednik belogardističnega Društva Slovencev, prijatelj, predsednik Slovenskega katoliškega akademškega staleštva, in Franc Kremžar, predsednik Odbora za slovensko semenišče, nekdanj pa predsednik belogardističnega »parlamenta« na Taboru itd.
V nedeljo, 14. januarja, je Rožman v salezijski cerkvi v Buenos Airesu, kjer so »slovenski novi naseljenci vedno dobrodošli gostje«, svojo prostrano škofijo okrepil z enajstimi novimi duhovni. Ti novomašniki so bili naslednji belogardistični emigranti: Julij Čuk z Rovč,

Tone Dejak iz Ribnice, Vinko Flek iz Crnomlja, Tone Gosar, sin dr. Andreja Gosarja iz Ljubljane, Jože Kuncič s Krasa, Milan Povše iz Novega mesta, Jože Puš iz Sentvida pri Stični, Vencelj Erjavec s Primorskega, Branko Rozman iz Bohijske Bistrice in Tone Skulj iz Dobropole, ki se jim je pridružil tudi Jože Horn iz Litije, čigar starši žive v ZDA.
Po cerkveni čeremoniji je škofa in nove duhovnike pozdravil belogardistični voditelj, Miloš Stare. Na to je Rožman, po pisanju »Slovenije«, priloge »Ameriške domovine«, v svojem govoru naglašal, da so vsi »dolžni zahvalo tistim požrtvovalnim Slovcem v USA, ki so mu finančno omogočili potovanje v Argentino. V veliko veselje vseh je povedal, da so bili to v glavnem novi slovenski naseljenci - torej le belogardistični emigranti, med številnimi stariimi izseljenci pa ni bilo dosti mlidarov. Zatem se je Rožman preselil v prostore belogardističnega Društva Slovencev, kjer se je v intimnem krogu dan za dnem razgovarjal z Milošem Staretom, dr. Odarjem, dr. Ahčinom, patrom Cirilom Petelinom in urednikom belogardistične »Svobodne Slovenije« Joškom Kroslem. Kaj so tam govorili in snovali, ne vemo, ker je »Slovenija« to previdno zamočala.
Pred svojim odhodom je Rožman, kot je 7. aprila lani sporočala »Ameriška domovina«, 9. marca obiskal Slovensko fantovsko zvezo. Ob tej priložnosti je »prevzvišeni« dejal belogardističnim »slovenskim fantom«, da je pač »božji načrt, božja volja, da je nekaj kapljic našega naroda kanilo v tuje morje«. Nato jih je še bolj klavrno tožal: »Pa tudi če čas vrnitve ne pride, ni to tako tragično; po božji volji nastajajo novi narodi... V tem primeru naši potomci ne bodo poznali jezika in domovine, a vedeli bodo; naš praded, naša pramata, sta prišla iz Slovenije...«

Januar**MESEC DOLENJSKEGA LISTA**Do 19. januarja: **2097** novih naročnikov

Dan za dnevom nam prinaša potrditve, kako potreben je bil mesec, namenjen razširjanju našega lokalnega časopisa. V pretekatero vas, kjer so ga doslej komaj poznali, zdaj že prihaja Dolenjski list v 10. 20 ali celo večih izvodih. Odnos članov OF do branja frontnega tiska, časopisov in knjig se z rastočim zanimanjem za naše liste vzporedno razvija. Iz mnogih krajev prihajajo nove pobude, kaj vse naj bi list ljudem se nudil. Neke vrste druga anketa našega lista so in prepričani smo, da bo tako plodno sodelovanje novih bralcev z listom slednjemu samo v korist.

Način urejevanja lista je seveda v veliki meri odvisen od samih naročnikov in bralcev. Največ koristite svojo mnenja glasilu s tem, da mu sporočite, česa v tedniku se pogrešate. List bo lahko boljše, če mu bode pomagali vsi njegovi bralci z nasveti — in z dopisi. Pripomniti moramo, da je zlasti glede dopisovanja še vedno precej nejasnosti. Nekateri naročniki nas še vedno sprašujejo, če morajo za objavljen članke kaj plačati, čeprav je popolnoma nasprotno. Uredništvo daje stalnim sodelavcem od časa do časa celo nagrade za njihov trud in prispevke. Pisati pa je treba seveda kratko, jedrnat in seveda na vsak način resnično. Nič manj ni važna seveda tudi naglica in zavest, da si poročilo poslal ob pravem času. Za sodelovanje prosimo predvsem naročnike iz krajev, kjer se je Dolenjski list udomačil šele v zadnjih tednih. Oglasite se pismeno na uredništvo lista, pa vam bomo navodila za sodelovanje z listom takoj poslali!

Akcija za razširitev Dolenjskega lista je rodila doslej lepe uspehe:

Do 19. januarja se je na list naročilo 2097 novih naročnikov, izmed teh v okraju Kočevje 375, v Beli krajini 478, v novomeškem okraju 990 novih naročnikov, 185 naročnikov smo pridobili v različnih krajih Slovenije in Jugoslavije, 59 novih naročnikov pa imamo med izselenci-Dolenjci v Ameriki, Kanadi, Franciji itd.

Izmed občinskih odborov OF vodi na Dolenjskem še vedno **Mestni odbor OF Metlika**, ki je do ponedeljka poslal že 107 novih naročnikov. Sicer pa naj naslednji pregled pove, kje so organizacije in člani OF razumeli pomen razširitve lokalnega lista.

»Z Dolenjskim listom vsaj zremo, kaj se godi pri vas...«

...Vedno ga težko čakamo, ker je zelo zanimiv posebno nam, ki smo precej daleč od Dolenjske in ne moremo osebno dostikrat priti tja, pa vsaj preko Dolenjskega lista zremo, kaj se godi pri nas...« nam piše nova naročnica Stana Mlakar iz Sarajeva, Kranjčevačica skala 2-I.

Takšnih izjav bi lahko našli za celo stran in še več — samo v zadnjih tednih si je naročilo naš tednik nad 185 Dolenjcev iz vseh krajev Jugoslavije, Od Makedonije in Dalmacije, Like in Hercegovine, iz Beograda, Vojvodine in vseh krajev Slovenije prihajajo dopisnice s skoraj vedno enakim vsebino:

»Slučajno sem videl vaš list, prosim, pošljite mi ga takoj in priložite položnico. Tudi jaz sem z Dolenjske, pa bi rad sproti zvedel vse, kaj se dogaja in dela v domačih krajih...«

Niç bolj ne boste ustregli sorodnikom, kakor s tem, da nam pošljete njihov naslov. Poslali jim bomo Dolenjski list brezplačno na ogled — povedal jim bo redno vsak petek več kakor vaša pisma in dopisnice. Saj niti nimate časa, da bi jim pisali vsak teden. Namesto vas pa to lahko naredi lokalni tednik: seznanjal jih bo z življenjem Dolenjske in vsemi njenimi novicami!

»Samo do ljudi je treba stopiti...«

Med zavednimi člani OF, ki so na Kočevskem doslej pridobili največ novih naročnikov, je tudi tovariš Zdravko Lipušček iz Vidma. Doslej je pridobil že 59 novih naročnikov in nam med drugim piše, da s pridobivanjem še ni prenehal.

»Se nadalje bom delal, da pridobim še več naročnikov. Ljudje imajo zanimanje za list, le do njih je treba stopiti in jih vzpodbuditi, da si ga naročijo. Posebno pri nas v Dobropoljski dolini je tako...«

Tako je pa seveda tudi povsod drugod. V resnici je treba stopiti med ljudi in jih povabiti, da si naročijo v hišo vsaj enega izmed naših časopisov ali listov. Marsikomu je nerodno, da bi hodil na pošto in tam oddajal naročnino — zato mu stori aktivisti, ki pobere od njega hkrati z naročnico tudi prvo naročnino, veliko uslugo.

Tako je pa seveda tudi povsod drugod. V resnici je treba stopiti med ljudi in jih povabiti, da si naročijo v hišo vsaj enega izmed naših časopisov ali listov. Marsikomu je nerodno, da bi hodil na pošto in tam oddajal naročnino — zato mu stori aktivisti, ki pobere od njega hkrati z naročnico tudi prvo naročnino, veliko uslugo.

Tako seveda ne more biti uspehov

Iz Hočevja na Kočevskem doslej nismo imeli naročnikov, zato je tamkajšnji vaški odbor OF dobil tudi nekaj letakov in naročnic za Dolenjski list. Namesto da bi predsednik OF tov. Anton Hrovat razdelil letake med člane OF in ostale vaščane, jih je »shranil« v predal miznice, kjer so ležali do obiska aktivista v tej vasi! Tudi ta ne bi zvedel za tak način »propagande« za razširitev lista v Hočevju, če se za list ne bi prav posebej zanimal. Ljudje so se zgražali nad predsednikovim vedenjem, saj se jih je n. pr. v trenutku naročilo na list šest, čim so prebrali besedilo našega letaka.

Tako se naročniki seveda ne pridobivajo. Čudno, da tega predsednik odbora OF v Hočevju ne ve. Čudno je

Pozdravite svoje v tujini z "Dolenjskim listom"! Naročite jim ga — hvaležni vam bodo za pozornost!

tudi to, da njegov sin, ki bo šel kmalu k vojakom, še vedno ni član OF, prav tako pa tudi ne njegova hčerka, stara 20 let. Zdi se, da je Hrovat Anton le na papirju član OF, v dejavnih pa ne. Na zadnjih volitvah je bil izvoljen v občinski ljudski odbor Videm-Dobropolje, pa bi prav zato moral še resneje poprijeti za delo in pomagati, da bi frontna organizacija seznanjala ljudi s problemi občinskega gospodarstva. Prav v tem pa bo tudi pisal naš list.

OD 5. DO 19. JANUARJA 1953 SO PRIDOBILI NOVIH NAROČNIKOV V Beli krajini

Občina	naročnikov
1. Občina Adlešiči	26
2. Občina Crnomelj	60
3. Občina Dragatuš	16
4. Občina Gradac	13
5. Občina Metlika	107
6. Občina Predgrad	12
7. Občina Semeč	35
8. Občina Vinica	41
Skupaj Bela krajina	310

Okraj Kočevje

1. Občina Dolenja vas	14
2. Občina Draga	2
3. Občina Kočevje	29
4. Občina Kočevska Reka	9
5. Občina Kostel-Fara	9
6. Občina Loški potok	85
7. Občina Mozelj	33
8. Občina Oslinica	2
9. Občina Ribnica	7
10. Občina Sodražica	9
11. Občina Velike Lašče	23
12. Občina Videm-Dobropolje	64
Skupaj okraj Kočevje	286

Okraj Novo mesto

1. Občina Brusnice	14
2. Občina Dobrunč	6
3. Občina Dol Toplice	38
4. Občina Dvor	45
5. Občina Gogna vas	67
6. Občina Hinje	10
7. Občina Mirna	23
8. Občina Mirna peč	29
9. Občina Mokronog	7
10. Občina Novo mesto	65
11. Občina Prečna	21
12. Občina Rakovnik-Sentrupert	24
13. Občina Straža	19
14. Občina Stenjanec	68
15. Občina Škocjan	23
16. Občina Smarjeta	15
17. Občina Trebelno	7
18. Občina Trebnje	55
19. Občina Trška gora	20
20. Občina Velika Loka	10
21. Občina Veliki Gaber	5
22. Občina Zagradec	62
23. Občina Žužemberk	73
Skupaj okraj Novo mesto	706

Delavnost posameznih občinskih odborov OF je iz gornjih pregledov dovolj razvidna. Posebno se je postavila doslej šola v Loškem potoku in aktivisti v občini Videm-Dobropolje, zadnje dni pa tudi obč. odbor OF na Dvoru, Sentjerneju in Zagradcu. Nekateri obč. odbori OF se za zbiranje novih naročnikov za naše frontno glasilo doslej še vedno niso nič kaj posebno zganili — številke same govori o tem dovolj prepričljivo. Še vedno pa je čas, da zamujeno dohitimo s povečanim agitacijskim delom do konca meseca!

Ne pozabite povedati nikjer tudi tega: vsem stari in novim naročnikom pripravljata uredništvo in uprava lista prijetno presenečenje na javnem žrebanju, ki bo v petek, 6. februarja dopoldne v Rdečem kotičku na OLO Novo mesto:

Razdeljenih bo 28 lepih nagrad in praktičnih daril v skupni vrednosti nad 170.000 din.

Pripravljene so za tiste izžrebance, ki bodo do konca meseca poravnali bodisi celoletno, pol- ali vsaj četrtletno naročnino! Podprite zato svoje glasilo z rednim plačevanjem naročnine. S tem koristite tudi sami sebi — vsak naš naročnik je zavarovan pri Državnem zavarovalnem zavodu:

za primer smrti zaradi nezgode za 10.000 dinarjev,

za primer invalidnosti zaradi nezgode pa za 20.000 dinarjev.

Se traja mesec lokalnega tiska: pridobite tudi vi, dragi bralci, v tem času vsak vsaj po enega novega naročnika, če tega morda še niste storili! List bo z višjo naklado lahko tudi obsežnejši in s tem — boljše!

»... Da bi se komunisti usposobili za vzgojitelje in učitelje, se morajo tudi sami učiti, mnogo učiti in to ne samo iz knjig, marveč tudi iz praktičnega življenja, učiti se od množic. Ne smejo zaostajati za splošnim razvojem, marveč spoznavati nove kvalitete spremembe na tem področju, ki same po sebi zahtevajo večjo odgovornost in sposobnost komunistov, kakor tudi vseh drugih funkcionarjev katerekoli naše družbene institucije in političnih delavcev nasploh.

To je danes ena naših najvažnejših metodskih nalog v novem letu, zato, da bi odpravili razne slabosti našega dosedanjega dela, zato, da bi želi čim večje uspehe v naši osrednji nalogi: vzgajati in usposabljati naše delovne množice za socialistično demokracijo.

Ko ostopamo v novo leto 1953, moremo z zadovoljstvom ugotoviti, da smo v minulemu letu dosegli lepe uspehe na področju družbenega socialističnega presnabljanja, zaradi katerih upravičeno vedro, z zaupanjem in s pogumom gledamo na naloge, ki so pred nami.

Te naloge so brez dvoma še težke. Toda Komunistična partija je vse obdobje, odkar jo vodi Titovo vodstvo, prav zaradi svojega popolnega zaupanja o delovne množice vodila trde borbe in izbojevala odločilne zmage. Danes pa sta socialistični patriotizem in splošna politična zavest naših delovnih množic na tisti stopnji, da se to zaupanje vanje stokratno opravičuje. Z oboje zaupanjem, ki predstavlja danes bistveno odliko naše socialistične stvarnosti, bomo v novem letu nadaljevali delo socialistične družbene graditve v neizprosno boju proti ostankom stare družbe v naši sredi, kakor tudi proti vsem zunanjim sovražnikom, ki bi nas radi ovrli na tej poti.

MIHA MARINKO

Uspešno zaključen trodnevni seminar zadružnic novomeškega okraja

Na pobudo okrajnega odbora Zveze zadružnic je bil prirejen za članice upravnih in nadzornih odborov SKZ in KIZ, za dobre zadružnice I. in za članice okrajnega odbora Zveze zadružnic tridnevni seminar na Kmetijski šoli na Grmu v dneh 12., 13. in 14. januarja 1953.

Ta seminar je bil prvi te vrste v Sloveniji in je zajel 41 udeležence iz 27 SKZ in 2 KIZ, to je iz onih združb, kjer so upravni odbori razumeli potrebo izobraževanja svojih članic, saj so n. pr. SKZ Dobrunč, Vrpolje in Sentjerneju poslali kar po tri zadružnice na seminar. Medtem pa za udeležbo na seminarju niso poskrbele SKZ Brusnice, Toplice, Smehele, Hlinje, Novo mesto, Prečna, Vel. Cernik, St. Rupert, Čemurje, Trebelno, Dol. Nemška vas, Čatež, Sela Šumberk in KIZ: Vel. Loka in Vel. Gaber. — To je žalosten dokaz podočevanja žena ne samo v zadružnih upravnih, temveč v združbah na splošno.

Seminar je zadružnicam najplodnejši način s predavanji in razgovori razbistri pojme o vlogi in delu žena-zadružnic, o njihovih dolžnostih in pravicah, ki jih kot enakopravni člani združb imajo.

Bilo je izredno zanimanje zadružnic za vsa predavanja, najbolj pa seveda za snov iz kmetijskega gospodarstva. Dokaz, kako so naše zadružnice dojemljive, kako pametno in zdravo gledajo na razvoj zadružništva in izgradnjo socializma, je njihovo stvarno in izredno razpravljanje v vseh panogah gospodarstva in njihova težnja naučiti se vsega, kar je osnovno treba razumeti in znati za izvedbo nalog Zveze zadružnic v naslednjem: I. sodelovanje žena pri dvigu kmetijske proizvodnje in krepitve socializma na vsi,

Žrebanje gasilske loterije preloženo

Žrebanje gasilske loterije je preloženo na gasilski dan — 31. maja 1953. Vsi, ki ste kupili pri gasilskih društvih ali drugod srečke, jih dobro shranite in opozorite tudi znance ter prijatelje, ki take srečke imajo!

Zgodovino človeške družbe označuje proces njenega stalnega in čedalje širšega notranjega povezovanja in združevanja, ki je posledica dejstva, da skupni družbeni interesi glede na stalni napredek v razvoju proizvodnih sil zajemajo čedalje širše družbene skupnosti. Od zaključenih plemen k odprtih teritorialnim skupnostim, od samozadovoljujoče lokalne skupnosti k narodu, od naroda k mednarodnim skupnostim v okviru svetovnega gospodarstva — to so procesi, v katerih se prav tako izražajo družbeni napredek. Ta razvoj je progresiven, zakonit in vse, kar ga ovira, bo uničil sam potek razvoja. To velja tako za mednarodne odnose kakor tudi za razvoj znotraj posameznih držav.

Edvard Kardelj

ODBORNIKI OBČINE MOKRONOG

Na decembrskih volitvah so bili v novi občini LO Mokronog izvoljeni sledeči tovariši:

Jerič Jože, uslužbenec KZ Mokronog; Strel Franc, mali kmet iz Mokronoga; Šetina Alojz, mali kmet iz Mokronoga; Borštnar A.L., srednji kmet iz Brune vasi; Brzin Ciril, delavec iz Brune vasi; Milavec Franc, upokojenec iz Puščeve pri Mokronogu; Kos Janez, mali kmet iz Martinje vasi; Hočevar Mimi, gospodinja iz Sv. Križa; Lukič Stane, srednji kmet iz Sv. Križa; Simončič Franc, delavec iz Ostrožnika; Jerman Albin, sin kmeta iz Ostrožnika; Dolensček Ivan, sin kmeta iz Sv. Vrha; Kos Franc, srednji kmet iz Sr. Lakenca; Cvelbar Janez, delavec iz Sp. Lakenca.

Na prvi seji Občinskega ljudskega

odбора je bil za predsednika izvoljen dosedanj predsednik Franc Milavec. Za predsednika Sveta za gospodarstvo je bil izvoljen Jože Jerič, ki je obenem tudi podpredsednik občine, za predsednika Sveta za kulturo in prosveto pa je bil izvoljen Franc Strel.

V ospredju gospodarskega načrta stoji obnova Mokronoga, o čemer bo svet v kratkem razpravljal, nakar bomo občinski odbor in njegov gospodarski o delu in načrtih mokronoške občine lahko več pisali.

IZ SILVESTROVANJA NA VLDM IN V ZAPOR

Jože Poje, kmet iz Morava pri Kočevju, je na starega leta dan zvečer povabil svojega prijatelja Florjana Teršiča v gostilno v Kaploju na kozarec vina. Teršič se je vabil sicer razveselil, rekel pa je, da ni nima denarja, nje mu je Poje zagotovil, da bo on vse plačal. Res sta odšla v gostilno, kjer sta ostala do pol treh zjutraj. Poje je pravzaprav ostal še dalje. Teršič pa se je odpravil prej domov, ker se je odločil za drzno tatvino na Pojegovem domu.

Teršiču so bile razmere na domu Pojota dobro znane. Pribrženo je vedel, kje ima spravljene denar, vdel je tudi za ključ, ki mu je bil v hiši dobro znan. Ko je Poje v stanovanju je odprl omaro, pregledal oblake, in ker ni takoj našel denarja, je brskal še naprej. Pod posteljo je našel lesen kovček, ki je bil zaklenjen z navadno obošanko. Ta kovček je vzel s seboj na svoje stanovanje, zaklenil vrata in vrazil Pojotovega stanovanja in požil ključ na prejšnje mesto. Doma je s silo odprl kovček in našel v njem bogat plen: 58.500 dinarjev v gotovini, dve obveznici ljudskega posojila po 1000 din, sedem mokških sraje in osem spodnjih blač, vse v skupni vrednosti 80.000 din. V kovčku so bile tudi razne listine in osebne izkaznice Pojota.

Ko se je Jože Poje okrog 8. ure zjutraj vrnil na stanovanje, ni opazil nič sumljivega. Tatvino je odkril šele popoldne. Odsel je na postajo Ljudske milice v Moravo, kjer je zadevo prijavi. Organi LM so takoj odšli na delo Ugotovili so, da pononč ni bilo nikogar na stanovanju in da je mogel tatvino zagrešiti tak, ki so mu bile razmere v hiši dobro znane. Ko je Jože Poje mogoče omenil, da je bil zvečer v gostilni s Teršičem in da je ta pred njim odšel domov, so organi LM takoj zasumili, da tatvino ni izvršil drugi kot on. Odsli so na njegov dom, kjer so tudi našli vse ukradene stvari.

2. delo na področju strokovne sposobnosti in splošnega izobraževanja kmetijskih žena in 3. delo na področju razbremenjevanja kmetijskih žena.

Po vsem tem so zadružnice že več all manj delovale in pa njihovo delo doseglo uspehov, ker niso imele nikake podpore od strani združnih uprav, ki so, nasprotno, njihovo zdravo iniciativno marsikje že v kail zadušile in obsodile na mrtvilo.

Vzpodbujene s poudarkom resolucije VI. kongresa ZKZ — da je dolžnost vseh komunistov in vseh naprednih ljudi stalno sistematično in povsod boriti se za večjo enakopravnost žena v proizvodnji, v političnem in družbenem življenju — in podkrepane z osnovnim znanjem naprednega kmetijstva, ki so ga na seminarju pridobile, so izjavile, da jim bodo vsa navodila nezadržno smernelce za novo delo, za novo ustvarjanje iz perspektive nadaljnje utrjevanja zadružništva, nadaljnje razvoja kmetijske proizvodnje in domačega obrtništva. S tem ciljem bodo vključevale vedno več žena v sodelovanje in se borile preko svojih združb za gospodarski in kulturni dvig vasi.

Načrt dela, ki so si ga zastavile, zajema v bistvu vse naloge zadružnic in je točno razdeljen na prilike in pogoje poednih področij, na splošno pa vsebuje za celoten okraj dvig živinoreje s posebnim poudarkom na mlekarstvu in boji proti alkoholizmu!

Seminar je res kar najuspešnejše končal. V prostem času so si zadružnice ogledale Državno posestvo Grm, za razvedrilo so obiskale eno ktno predstavo in želja po zdravniškem predavanju, ki ga je zelo zanimivo pojela tov. dr. Prijateljeva, se jim je tudi izpolnila.

Posebno zahvalo, da je bil zadružnicam ta seminar omogočen, je izreči predvsem prizadevanju predsednika OZZ, tov. Piren Antonu in poštvalnosti razvedrila tov. Ing. Linzerja, kakor tudi Kmetijski šoli na Grmu, ki je zadružnicam gostoljubno sprejela.

Okrajni odbor Zveze zadružnic
Novo mesto

Srečnega lastnika 400.000 din iščejo...

Pred 37. žrebanjem Državne loterije FLRJ je bila v Mariboru prodana srečka številka 458427, ki je bila izžrebana in zadela dobiček v znesku 400.000 din. Ker se srečni dobitnik do danes še ni javil, pogledite tudi Vašo številko, če sodelujete v žrebanjih Državne loterije FLRJ! Dobitek je treba dvigniti najkasneje letos do 22. februarja, sicer bo 400.000 din zapadlo.

6. februarja t. l. bomo izžrebali

za enega izmed naših novih oziroma starih naročnikov kompletne kuhinske opreme

in 28 drugih praktičnih daril v skupni vrednosti nad 170.000 dinarjev, med katerimi je: divan — 3,40 m kongarna za obleko — 5000 kosov zidne opeke — 2 prašiča — zložljiva vrtna garnitura (miza in 4 stoli) — sobna peč — ročni voziček — 2 para gozdarjev — 2 para mokških in ženskih čevljev — 100 kg krompirja — 6 mokških srajc — volnene jopice — plotarski izdelki — knjige — liker itd.

Dosedanjim nagradam smo dodali še 4 tolažilne nagrade opremo za dojenčka — možko srjaco — liker — dve knjigi.

Pohitite z vplačili naročnine do 31. januarja! Vsi, ki bodo do tega dneva predplačili celoletno naročnino (400 dinarjev), bodo sodelovali v I. skupini, vsi tisti naročniki pa, ki bodo do konca januarja vplačali polletno ali vsaj četrtletno naročnino (200 ozir. 100 dinarjev), pa bodo sodelovali v žrebanju druge skupine lepih daril!

Rok vplačil smo podaljšali do 31. januarja na splošno željo 2100 novih naročnikov. Ne pozabite, da dobimo obvestila o vplačilu naročnine z odrezkom ček, položnice včasih tudi šele po 7—8 dnevih, posebno iz oddaljenih krajev — in vplačajte naročnino čimprej!

Žrebanje bo javno in se ga lahko udeležijo naročniki našega lista v petek 6. februarja 1953 ob 10. uri dopoldne v Rdečem kotičku na OLO Novo mesto.

To in ono iz Koprivnika pri Kočevju

Pred kratkim je bil objavljen v Slovenskem poročevalcu članek iz Koprivnika, ki pa ni pokazal razmer v pravi luči.

Koprivnik je bil pred vojno ena najlepših kočevskih vasi z 88 hišami. Bil je sedež občine, imel je parno pekarno, 5 gostiln, 3 trgovine, 2 mesariji in večje število ostalih obrti. S svojimi 1500 prebivalci je bil gospodarsko in kulturno središče te občine z 22 vasi v okolici. Glavni dohodek prebivalstva je bil les.

Takoj v začetku okupacije so si Italijani v kraju napravili močno postojanko. Večji del prebivalstva, ki je bil kočevskega porekla, je optiral za Nemčijo in se ob koncu leta 1941 tudi odselil. V Koprivniku je ostalo le nekaj slovenskih družin, ki so se naselile tu pred več leti. Po odhodu Kočevjarjev se je naselilo v kraju še več naših ljudi, predvsem voznikov in delavcev, ki so delali v gozdovih in životvarili po raznih barakah širom kočevskih gozdov. Med temi Slovenci je bilo precej aktivistov OF, katere so Italijani že v začetku 1942 preganjali in večinoma tujdeljali v zapore in internacijo. Že po prvem partizanskem napadu na italijansko postojanko 15. maja 1942 so Italijani pobegnili v utrjeno Kočevje in Koprivnik je ostal osvobojen vse do velike roške ofenzive. Ob svojem ponovnem prihodu v Koprivnik so Italijani večji del vasi požgali, vse okoliške vasi, razen Nemeške loke, pa popolnoma. Kmalu po roški ofenzivi so partizani spet prišli v Koprivnik, ki je potem vse do konca vojne bil v rokah partizanov, čeprav so Nemci in belogardisti večkrat polizužgali vdreti v Koprivnik, so se morali vedno vrniti z velikimi izgubami. Koprivnik s svojo okolico je bil pozorišče več hudih borb in velikih partizanskih zmag. V juniju 1943 je v bližini vasi Rajhenav dve naši brigadi presenetili večji italijanski oddelek, ki se je odpravil v požgano vas po novo gasilsko brizgalo in druge stvari, ki so slučajno ostale. Partizani pod vodstvom heroja Dakija so v hitrem pokretu Italijane obklopi in zajeli. Po zasilanju so vse ujetе vojake in oficirje razorožili, sezuli in deloma slekli ter jih napodili nazaj v Kočevje. V bližini Koprivnika, v vasi Hrib, je končal svoj »junaški« pohod v Belo krajino v jeseni 1944 znani Rupnikov bataljon, počinčan z nemškimi vojaki. Nad 200 mrtvih Nemcev in belogardistov je obležalo okrog zidov požgane vasi pa vse do Miklarjev. Rupnikov sin je od svojega slavnega bataljona le s sedmimi belogardisti pribežal v Kočevje. V Koprivniku je padel tudi znani komendant druge grupe odredov partizan tov. Mark. Prebivalstvo je ves čas sodelovalo s partizani in doprinalo vse za našo zmagu.

Po vojni je v Koprivniku razlašena zemlja postala temelj za razvoj socialističnega gospodarstva. Organizirano je bilo državno kmetijsko posestvo in

gozdna manipulacija. Ker je Koprivnik oddaljen od Kočevja 16 kilometrov in prav toliko tudi od Crnomlja, so leta 1947 za lažje preskrbovanje prebivalstva in številnih delavcev ustanovili poslovalnico Okrajnega magazina, ki pa je bila 1951 spet opuščena. Krajevni ljudski odbor je nato odprl svojo trgovino, sledili pa so ji še gostišče, pekarija, čevljarška delavnica in remonto podjetje. Vsa podjetja so se kmalu osamosvojila, si uredila lokale in zbrala

Iz slavnih dni Koprivnika: bataljon Kočevskega odreda v Koprivniku junija 1942

obratna sredstva za redno poslovanje. Z ureditvijo teh lokalnih podjetij je Ljudski odbor zelo ustregel prebivalstvu, čeprav pri postavljanju in razvoju podjetij ni šlo brez težav.

Po združitvi bivših krajevnih ljudskih odborov je bil Koprivnik priključen občini Mozelj, s katero pa nima nobene prometne zveze in je oddaljen od Mozlja celih 22 kilometrov. Da je bila to najbolj posrečena združitve, ne bi mogli trditi. Čeprav je v kraju 35 šoloobveznih otrok, ni na osnovni šoli že več mesecev nobenega pouka, ker ni učitelja. Merodajni vedno obljubljajo, navzile temu pa je dosedaj ostalo le pri obljubah. Trgovina, edina na tem sektorju med Kočevjem in Crnomeljem, se prav tako bori s težavami, izvirajočimi pred vsem iz neporavnanih računov upnikov. Se pred kratkim je imela za druga kar tričetrt milijona neplačanih dobav blaga. Po sklepu seje občinskega ljudskega odbora, da se mora vse dolžnike izterjati, se je stanje nekoliko zboljšalo, vendar posamezni ljudje dolgujejo trgovini še več desetstosečev dinarjev. Ostala podjetja so aktivna, lahko pa bi bila še bolj, če bi se vsi uslužbenici zavedali svoje odgovornosti. Pereče vprašanje je knjigovodski cen-

ter. V kratkem času so se zmenjali trije knjigovodji in čeprav stane to občino nad 70.000 din, ni v resnici ničesar urejenega.

Pri zadnjih volitvah ljudskih odborov se je vtihotalpil med odbornike tudi tak odbornik, kot je Anton Pergar iz Rajhenava. Ta je po volitvah izjavil: »Sedaj smo mi belii zmagali, zato se bo v Koprivniku plesalo tako, kot bomo mi hoteli. Tudi vprašanje občinskih podjetij bomo rešili tako, kot se nam zdi.

Na prvi seji občinskega ljudskega odbora mestne občine v Metliki je bil poveljno izvoljen za predsednika tovariš Anon Stojnić, za učesnika pa tovariš Franc Jakljevič. Po izvolitvi predsednika in namestnika so novoizvoljeni člani ljudskega odbora razpravljali o bodočih nalogah mestne občine, predsednik pa je podal tudi poročilo o dosežanem delu.

Po združitvi prejšnjih krajevnih ljudskih odborov na območju sedanje občine Metlika, je navzile raznim težavam vidno napredovala gospodarska dejavnost. Razmahnilo se je delo na elektrifikaciji vzhodnega predela občine, delati se je pričelo na razširitev vodovodnega omrežja v Metliki, zgrajena je bila nova kino dvorana in obnoven zdravstveni dom, popravljala so se pota in ceste, zgrajil most proti Gabrovu itd. Za vsa ta komunalna dela je bilo porabljenih 501.164 din. Za kulturno prosvetno dejavnost je bilo danih 181.538 din (izobraževalni tečaj, pomoč mestni godbi in knjižnici). Za vzdrževanje šol je bilo porabljenih 544.540 din, za podporo socialno šibkim 244.800 din, gasilsko društvo v Metliki pa je dobilo 106.000 din podpore.

V Metliki, Suhorju in Radovici je nekaj manjših krajevnih podjetij, od katerih pa občina doblja le malo dohodkov. Največ sta dali splošno trgovsko podjetje, ki je dalo v prvih mesecih poslovanja 50.000 din, in pa okrajna lekarna 20.000 din, vendar je to zlasti za prvo podjetje zelo malo. Dejstvo pa je, da so dala ostala podjetja še veliko manj. Naloga novega občinskega ljudskega odbora bo tudi, da nudi več pomoči podjetjem in jim pomaga do rentabilnejše poslovanja.

Po poročilu o dosežanem delu je prišla na vrsto razprava o predloženem bodočem delovnem načrtu. Ta načrt, ki je bil predmet živahne razprave vseh odbornikov, predvideva med drugim:

Zunanjost nove kino dvorane je treba urediti letos, prav tako grajski vrh pred dvorano. Nedokončano stavbo na Pungartu, ki jo mnogi imenujejo metliško sramoto, je treba letos dokončati, za kar so denarna sredstva že zajamčena pri okrajnem ljudskem odboru. V podaljšku te stavbe je predvidena gradnja nove stavbe v letu 1954 za gimnazijo in osnovno šolo, dotim bo treba šola za učence v gospodarstvu in internat graditi posebej. Sedanja osnovna šola bi po zgraditvi nove šole služila za obrtno delavnico. Učenci v gospodarstvu naj bi začasno dobili prostore v Obrtnem domu, za postajo Ljudske milice pa je treba dobiti prostore drugje. Cimprej se mora urediti stara pokopalnica in takoj določiti prostor za novo, ker je stara že premahljivo. Razširiti je treba cesto od glavne ceste pri Milčnovi do pokopališča. V načrtu je tudi tlakovanje ceste skozi mesto do kolodvorov ob istočinski ureditvi kanalizacije in vodovodnega omrežja ob cesti.

Metlika ima lepe pogoje za turizem. Zato se v načrtu predvideva gradnja primernege hotela,

Ljudski odbor mestne občine Metlika čakajo odgovorne naloge

Na prvi seji občinskega ljudskega odbora mestne občine v Metliki je bil poveljno izvoljen za predsednika tovariš Anon Stojnić, za učesnika pa tovariš Franc Jakljevič. Po izvolitvi predsednika in namestnika so novoizvoljeni člani ljudskega odbora razpravljali o bodočih nalogah mestne občine, predsednik pa je podal tudi poročilo o dosežanem delu.

Po združitvi prejšnjih krajevnih ljudskih odborov na območju sedanje občine Metlika, je navzile raznim težavam vidno napredovala gospodarska dejavnost. Razmahnilo se je delo na elektrifikaciji vzhodnega predela občine, delati se je pričelo na razširitev vodovodnega omrežja v Metliki, zgrajena je bila nova kino dvorana in obnoven zdravstveni dom, popravljala so se pota in ceste, zgrajil most proti Gabrovu itd. Za vsa ta komunalna dela je bilo porabljenih 501.164 din. Za kulturno prosvetno dejavnost je bilo danih 181.538 din (izobraževalni tečaj, pomoč mestni godbi in knjižnici). Za vzdrževanje šol je bilo porabljenih 544.540 din, za podporo socialno šibkim 244.800 din, gasilsko društvo v Metliki pa je dobilo 106.000 din podpore.

V Metliki, Suhorju in Radovici je nekaj manjših krajevnih podjetij, od katerih pa občina doblja le malo dohodkov. Največ sta dali splošno trgovsko podjetje, ki je dalo v prvih mesecih poslovanja 50.000 din, in pa okrajna lekarna 20.000 din, vendar je to zlasti za prvo podjetje zelo malo. Dejstvo pa je, da so dala ostala podjetja še veliko manj. Naloga novega občinskega ljudskega odbora bo tudi, da nudi več pomoči podjetjem in jim pomaga do rentabilnejše poslovanja.

Po poročilu o dosežanem delu je prišla na vrsto razprava o predloženem bodočem delovnem načrtu. Ta načrt, ki je bil predmet živahne razprave vseh odbornikov, predvideva med drugim:

Zunanjost nove kino dvorane je treba urediti letos, prav tako grajski vrh pred dvorano. Nedokončano stavbo na Pungartu, ki jo mnogi imenujejo metliško sramoto, je treba letos dokončati, za kar so denarna sredstva že zajamčena pri okrajnem ljudskem odboru. V podaljšku te stavbe je predvidena gradnja nove stavbe v letu 1954 za gimnazijo in osnovno šolo, dotim bo treba šola za učence v gospodarstvu in internat graditi posebej. Sedanja osnovna šola bi po zgraditvi nove šole služila za obrtno delavnico. Učenci v gospodarstvu naj bi začasno dobili prostore v Obrtnem domu, za postajo Ljudske milice pa je treba dobiti prostore drugje. Cimprej se mora urediti stara pokopalnica in takoj določiti prostor za novo, ker je stara že premahljivo. Razširiti je treba cesto od glavne ceste pri Milčnovi do pokopališča. V načrtu je tudi tlakovanje ceste skozi mesto do kolodvorov ob istočinski ureditvi kanalizacije in vodovodnega omrežja ob cesti.

Metlika ima lepe pogoje za turizem. Zato se v načrtu predvideva gradnja primernege hotela,

ki bi stal v bližini nove vinske kleti, dalje gradnja še enega kopališča na Kolpi pri Križevski vasi, razširitev sedanjege obmota in ureditev struge Kolpe ob kopališču. Glede splošne čistoče v mestu in lokalih je treba vzeti tudi ostreje ukrepe. Vse lastnike stavb je treba pozvati, da uredijo in popravijo svoje stavbe in stanovanja ter v to svrhu preskrbijo vsem potreben kredit, kakor tudi kredit za gradnjo novih stanovanjskih hiš. Mestna občina bi morala v doglednem času zgraditi vsaj en stanovanjski blok. Ob glavni cesti in proti kolodvoru je treba preprečiti nenaravno zazidavo z neprimernimi stavbami. V republiškem načrtu predvidena gradnja vinske kleti v Metliki pod okriljem kmetijske zadruga bo precej koristila k povzdigu vinogradništva v vsej okolici.

Ljudski odbor je dodelil gasilsko društvu stavbo, ki jo bo preuredilo za gasilski dom. V domu bodo imeli svoje prostore tudi pevci in mestna godba za vaje, ker je odmaknjena od ostalih hiš in tako nočne vaje ne motijo prebivalcev.

Po daljšem razmotranju je občinski ljudski odbor predložil načrt bodočega dela v celoti sprejel. Na seji je bil navzoč tudi predsednik okrajnega ljudskega odbora Crnomelj tovariš Janez Žunič, ki je čestital novoizvoljenemu odboru in mu želil čimveč uspeha. Poudaril je, da se je treba nalog za dvig kmetijstva, obrti in utrditve podjetij lotiti z vsa resnostjo. Treba je dvigniti kmetijsko proizvodnjo, načrtno obnoviti vinograde in jih usmeriti na najbolj donosne sorte. Povpraševanje po belokranjski, zlasti pa metliki črtni je vedno večje, prav tako pa drugih originalnih belokranjskih vrh. Sadjarstvo ni dovolj razvito, pa se temu grozi propast, če se ne bomo takoj lotili načrtnega čiščenja in skropjenja sadnega drevesja, pri tem pa tudi misliti na primerne drevesnice. Pri vseh teh nalogah pa ljudski odborniki ne smejo pozabiti na popravila vaških potokov, studence in napajališč, kar je prav tako in še kako potrebno skoraj v vsaki vasi.

Da bi ljudski odbor mestne občine lažje izvrševal vse postavljene naloge so na predlog tovariša Jakljeviča izvolili tri svete in sedem komisij iz vrst gospodarsko razglednih in naprednih volivcev. Med 99 člani svetov in komisij pa sta samo dve tovariši, kar je ponovno dokaz poudarjanja žena. Med nalogami ljudskega odbora mestne občine bo tudi ureditev otroškega igrišča, ki si ga naše matere tako želijo. Ali bo šel v tem pogledu tudi novo izvoljeni ljudski odbor mimo želje žena in brez njihovega sodelovanja, kot je še prejšnji?

Upamo, da bodo vse napake sprti odstranje s pomočjo in sodelovanjem vseh volivcev in da se bo delo ljudskega odbora razvijalo v gospodarsko korist celotne občine.

R. F.

Člani Ljudskega odbora mestne občine Crnomelj

Na zadnjih volitvah LO MO so bili v Crnomelju izvoljeni:

Klobučar Janez, ki je bil na prvi seji izvoljen za predsednika, Ilenič Leopold, Butoraj 12; Muc Anton, Čudno selo 9; Gorupič Leopold, Loka 12; Zajc Jakob, Loka 24; Kocjan Franc, Kanižarica 1; Suštarič Anton, Jerneja vas 27; Banovec Janko, Dobliče 17; Vogrin Franc, Jelševnik 1; Rom Matija, Doblička gora 13; Pezdric Anton, Rožič vrh 9; Rožič Jože, Dol. Paka 7; Suhorepec Jakob, Otavec 12; Stračelj Anton, Talčji vrh 7; Prijanovič Peter, Tribuč 15; Lastič Jože, Tribuč 28; Zlob Jože, Dolenja vas 15; Matej Alojz, Rodine 69; Bučič Ivan, Mihelja vas 8; Kočevar Jože, Petrova vas 7; Sprajcar Franc, Lokve 17; Senica Anton, Crnomelj; Turšinek Relja, Crnomelj; Cimerman Dusan, Crnomelj 137; Petek Andrej, Crnomelj; Štrbenk Karel, Crnomelj; Milč Julij, Crnomelj; Fabjan Vinko Crnomelj.

Člani računskih komisij:

Petek Andrej, profesor iz Crnomlja je predsednik komisije. Člana pa sta: Cimerman Dusan, kmet iz Crnomlja in Prijanovič Peter, kmet iz Tribuč.

Člani komisije za prekrške:

Guček Jančo, tajnik LO MO Crnomelj, Suhorepec Jakob, kmet iz Otavca; Banovec Janez, kmetiči sin iz Dobliče.

Svet za gospodarstvo in komunalne zadeve:

Milč Julij, nameštence iz Crnomlja - pred

Trgovino bomo odstopili Trgoprometu v Kočevju, ostala podjetja pa privatnikom.

Ni nobenega dvoma, da bodo volivci partizanskega Koprivnika take odbornike poslali tja, kamor spadajo.

Starček

Škrb za ljudi - najvažnejša naloga Zveze borcev novomeškega okraja

Na vrsto doseženih uspehov v letu 1952 so organizacije Zveze borcev v novomeškem okraju lahko ponosne. Za 871 novih članov so se okrepile vrste organizacije, občinski odbori delujejo v vseh občinah, poleg teh pa je postaviljnih še 31 pododborov. Štirje odkriti spomeniki, 12 spominskih plošč in najlepší spomenik na Dolenskem - partizanska koč na Frati, dalje množični partizanski pohod in veličastna proslava desetletnice ustanovitve prvih štirih Slovenskih brigad v Dolenskih Toplicah, vse to so vidni, otipljivi in nad vse lepši uspehi, ki jih je dosegla lani organizacija Zveze borcev ob izdani pomoči Fronte in ostalih ljudskih organizacij.

Toda ni dovolj govoriti samo o uspehih. Ti so tako vsakomur vidni. Treba je govoriti tudi o neuspehih in pomanjkljivosti v delu posameznih organizacij in posameznih članov ter tudi celotne organizacije. Dasi obstajajo povesd občinski odbori ZB in številni pododbori, je vendar težišče dela še vedno na okrajnem odboru. Člani okrajnega odbora so bili glavna gonilna sila za delo organizacije po vsem okraju. Ti so se prizadevali za poživitev občinskih organizacij in pododborov ter zadolževanja na konkretnih primerih, ki so rodili lepe uspehe. Pri tem pa so spustili iz vida druga, nič manj važne naloge: prizadevanje za sprejem v članstvo vseh, ki imajo pogoje in škrb za svoje člane, zlasti za otroke padlih borcev in žrtev fašističnega terorja. Premalo je organizacija nudila pomoči centrom predvojaške vzgoje. Premalo se je zanimala, kako žive partizanske družine, stari aktivisti in borci ter kako se vzgajajo otroci padlih žrtev. Ne bi mogli trditi, da tudi v teh ozirih ni bilo ničesar napravljenega, vendar odločno premalo, kar bo treba v bodoče popraviti.

O dosežanem delu, uspehih in neuspehih je razpravljal na svoji seji dne 15. januarja t. l. okrajni odbor ZB in sprejel načrt dela za letošnje leto. Se pred občinskimi zbori bodo člani okrajnega odbora obiskali vse osnovne organizacije ter pregledali delo in aktivnost posameznih članov. S pomočjo osnovnih organizacij bodo pregledali socialno stanje partizanskih družin, zlasti pa bodo ugotovili, v kakšnih razmerah žive in se vzgajajo otroci padlih borcev in žrtev fašističnega terorja. Obiski na domovih so se lani ob partizanskem pohodu izkazali kot zelo zaželjeni in dobri. Mnoge partizanske mamice so s solzami v očeh sprejele stare znanke, za katere so mislile, da so jih že pozabili. Zakaj ne bi take množične obiske priredili večkrat in ne samo ob priliki partizanske patrulje? Ob takih obiskih se obnavljajo stare prijateljske vezi, skovane v najbolj kritičnih časih naše zgodovine. Ob takih obiskih je najlažje ugotoviti kako žive posamezni člani, borci in aktivisti ter njihovih otroci.

Mnogo je še naših dobrih ljudi, ki niso člani organizacije Zveze borcev, pa se za njihov sprejem v organizacijo nihče ne pobriga. Tako je na Stari Bučki pri Skočjanu lani pričakal partizansko patruljo oče padlega partizana in znan aktivist tovariš Zeleznik z ženo Katarino. Oba sta danes še prav tako zavedna kot sta bila v času NOB, in vendar še nista člana ZB. Rokeljnovo mamu z Mokrega polja pozna vsak star partizan, šele lansko jesen pa so se na Zvezi borcev v Orehoviči spomnili, da so jo pozabili vključiti v svoje vrste! Takih je prav gotovo v okraju še veliko. Naloga občinskih organizacij je, da vse te ljudi obiščejo, se z njimi pogovorijo, se jim tudi opravičijo, da so jih dosedaj pustili ob strani ter jih vključijo v svoje vrste. V tej aktivnosti so se dosedaj zelo slabo izkazale

občinske organizacije Skočjan, Smarjeta, Rakovnik in še nekatere druge.

Letos je v načrtu tudi postavitev nekaj spomenikov. Tako pripravljajo ZB Gabrje odkritje spomenika padlim borcem na Jugorju in odkritje spominske plošče pri Miklavžu. V Sentejnju razpravljajo o postavitvi velikega, dostojnega spomenika vsem padlim borcem in žrtvam fašističnega terorja cele občine. Vse kaže, da bo tudi Norvo mesto končno dobilo umetniški spomenik, poseveč talcem, padlim borcem in aktivistom.

Med aktivnimi sekcijami okrajnega odbora ZB je bila lani sekcija za zbiranje zgodovinskega materiala. Vendar je pred njo še veliko in odgovorno delo, ki mu bo kos samo ob izdatni podpori vseh partizanov in aktivistov. Zbiranje dokumentov, vzidanje spominskih plošč in ohranitev vseh zgodovinskih znamenitosti velikega časa NOB poznejšim rodomov, vse to naj bo med glavnimi nalogami bodočega dela vseh organizacij ZB in vsakega posameznega člana.

R.

Odborniki občine Veliki Gaber

Na decemberskih volitvah so bili izvoljeni v nov občinski ljudski odbor:

Zefran Anton, mali kmet iz Velikega Gabra, ki je bil na prvi seji izvoljen za predsednika. Jerlah August, gostilničar, Vel. Gaber, Markočič Franc, mali kmet, Mengeč, Umberger Franc, središnji žuvar, Vel. Dole, Lokar Hodor, mali kmet, Primskova gora, Mušk, Franc, kmetič delavec, Bratince, Stibec Ivan, mali kmet, Dobravnica, Bregar Janez, srednji kmet, Stehanja vas, Čeglar Bene, srednji kmet, Mihelca, Rovanšek Ignac, srednji kmet, Male Dole, Lesjak Marija, srednja kmetica, Sentejnje, Sever Jože, srednji kmet, Zagorica in Godčič Jože, mali kmet iz Malih Dol.

OGLAŠUJE V »DOLENJSKEM LISTU«

Iz partizanskih akcij 1942. leta

IGNAC KARNIČNIK

dih partizanov-rudarjev iz kočevskega rudnika. Vsi smo na lastnih plečih občutili težak položaj rudarjev v bivši Jugoslaviji in se težji položaj pod italijansko okupacijo. Vsem so bili še živo v spominu zločini in nasilstva, ki so jih uganjali italijanski fašisti nad kočevskimi rudarji. Tako so nekoga večera obkolili ves rudnik in ustavljali delavce, ki so prihajali na nočno delo. Ker so rudniški jamski delavci po večini nosili s seboj sekire na delo in z dela, ni to nikakor šlo v račun »rimskim junakom« in so se nad vsakomur znašali, kot da imajo opravka z oboroženimi uporniki. Mnogo rudarjev je ta večer občutilo na svojih plečih udarec s puškinimi kopiti, toda prav toliko jih je tudi priseglo, da se bodo maščevali nad zverinskim početjem grenadirjev z rdečimi kravtami in nad fašisti s črnimi srajcami.

Take misli so nas spremljale, ko smo izbirali ugoden položaj za zasedo. Našli smo zasedo, kot nalašč za napad na vozila, oziroma vozove. Cesta je tu imela ovinek, en del ceste je navpično padal v kake 3 do 4 metre globok prepad, na pasprotni strani pa se je dvigal nekaj metrov visok griček, s katerega je bilo lahko obkrožiti doberšen del ceste. Zavzeli smo položaj na tej vzpetini. Puškomitraljezec (Povh Franc-Bogdan) in jaz sva se zamaskirala in se spravila za majhen zaklon tik ob cesti. Ostali trije, to je komandir čete Marincej

Anton-Janko, Zakotnik Stane-Johan in Vidic-Lisjak, pa so se povzpeli na vrh griča, da bi v primeru, če bi se fašisti pripeljali z dvema vozovoma, napadli tudi drugi voz. Domenili smo se, da napademo fašiste, ko bodo tik pred nami. Nato smo ležali negibno in čakali, kdaj bomo zaslišali voz. Ker smo imeli že precej izkušenj iz borb okoli Stružnice, napada na kolono kamionov nad Colnarji in drugod, smo tudi tokrat računali s popolno zmagu in uspehom. Samo, če se ne bodo fašisti premislili in odšli kak drug dan, smo podvomili. Mitraljezec Bogdan, ki je menda imel bolj tenak posluh kot jaz, mi šepne, da sliši topot konj in ropotanje voz. Torej se bliža trenutek, ko se bomo lahko maščevali fašistom za zlo, ki so ga storili kočevskim rudarjem in slovenskemu ljudstvu sploh.

Vedno različne in glasnejše se čuje topot konj in drdranje voza. Z Bogdanom ostro opazujev ovinake, za katerim se morajo vsak čas prikazati črne srajce. Ni jih še videti. Niti ne moremo razločiti, ali se peljejo z dvema ali samo z enim vozom. Trenutek nato opaziva dva konja, vprežena v lojtni voz, na vozu pa vseh 12 fašistov, ki so se nekoliko boječe ozirali naokoli, da jih ne bi morda kdo zmotil na njihovi poti na dopust in da bi lahko nezakazovani odšli

iz Slovenije, kjer so zagrešili toliko zločinov, in nemoteno odpeljali nakradeno blago v Italijo. Ne, ne boste! Le eno nam je bilo žal, nismo bili popolnoma prepričani, da ne bomo z mitraljezom pokosili tudi voznika, očeta več mladoletnih otrok, ki so ga Italijani največ tudi zaradi svoje lastne varnosti primorali, da jih je peljal. Bil nam je narodno, da voznika vsekakor očuvamo, čeprav bi se borba morala zavleči. Vse je pač zavисло od mitraljezca, kajti puškariji je take bližnje nikakor ne moremo zgrešiti. Bogdan je spustil voz na razdaljo kakih 10 metrov, čvrsto stisnil mitraljez k rami in nameril. Tedaj je eden od fašistov to opazil in s kretno hotel opozoriti ostale črnosrajčnike na nevarnost.

Toda prepozno. Bogdan pritisne na petelina in izprazne saržer z vsemi dvajsetimi naboji. Šest fašistov z večkrat prestreljenimi prsi je padlo kot snopje na tla. Niso se več ganili. Ostalih šest pa je skočilo v občestni jarek in se po trebuhu plažče skušalo skriti v goščo. Voznik je ostal živ in nepoškodovan, tako dobro je meril Bogdan. Namignili smo mu, naj se umakne z vozom naprej, da obračunamo z ostalimi fašisti. V cestnem jarku so imeli Italijani dokaj dobro zaklonišče. tako da jih z mitraljezom ni bilo možno pokositi. Treba je bilo streljati po njih stvo. Kakšnega večjega odpora fašisti niso nudili. Nekaj strelcev iz pušk, to je

bilo vse, kar je premogla njihova obramba. Z nekaj puškinimi streli in z dvema bombama, ki jih je vrgel Janko, smo jih poslali na »večni dopust«. Samo eden črnosrajčnik, ki je v svoji zmehčnosti padel v občestni jarek, je ostal živ, enajst pa jih je našlo na slovenski zemlji svoj grob. Ker smo zaslišali, da prihajajo italijanski avtomobili z vojaštvom, smo opustili zastavovanje dvajstega fašista in se vrnili v taborišče v Kačjem potoku. Tu so nas nestrpno pričakovali ostali trije tovariši iz naše patrulje, ki se te akcije niso udeležili, ker smo smatrali, da za napad na 12 fašistov ni treba, da gre cela patrulja 8 mož.

Videlj smo, da smo se iz akcije vrnili vsi čili in zdravi in postregli so nam z najboljšimi cigaretami in jedili, ki so nam jih tisti dan prinesli aktivisti iz Mozlja in drugod Aktivistom, posebno tovarišu Zalariju, smo morali podrobno opisati potek boja in kraj napada. Iz našega pripovedovanja so aktivisti ugotovili, da se kraj, kjer je bil napad izvršen, imenuje »Pekel«. Torej smo jih namesto na dopust poslali v »pekkel« — smo zbijali šale na ta račun.

Se isti dan smo zvedeli, da je dvajseti fašist, ki nam ga ni uspelo ugonobiti, znorel, tako zelo so nanj vplivali dogodki v »Peklu«.

Zvečer smo pri majhni petrolejki v zapuščenem mlinu v Kačjem potoku delali načrte za nadaljnje akcije, s katerimi smo pomagali fašistom, da so čimprej prišli do takega dopusta, kakršnega smo mi priskrbeli fašistom iz Spodnjega loga.

K zmagam partizanskih akcij ni pripetovalo samo junastvo borcev, temveč tudi partizanska taktika. Proti koncu aprila 1942 so manjše skupine partizanov — patrulje od 6 do 10 borcev — s puškomitraljezom napadale Italijane iz zased, v postojankah in na njihovih pohodih. Te patrulje so napadale zdaj tu, zdaj tam, in če je bil sovražni odpor prehud, so se hitro umaknile. Uspeh teh akcij je bil zelo učinkovit. Mi nismo imeli skoraj nobenih izgub, sovražnik pa nešteto žrtev in še hujšo zmedo. Ker so bile te patrulje zelo številne in zelo okretne, je bila vsa Kočevska eno samo bojišče. Iz vseh smeri se je čulo regljanje »ročnjic in pokanje zmagovitih partizanskih pušk. To je delalo vtis, da je partizanov na tisoče in je Italijanom, ki so bili že tako do smrti preplašeni, vlivalo še več strahu v kosti.

Tako smo tudi nekoga lepega majskega jutra (mislim, da je bilo 5. maja) 1942 krenili v zasedo na cesto, ki veže Knežjo lipo s Kočevjem. Naša patrulja omnih mož se je začasno zadrževala v Kačjem potoku in nekem zapuščenem mlinu. Prejšnji dan smo od aktivista Zalarija zvedeli, da namerava 12 fašistov iz postojanke v Spodnjem Logu iti na dopust v Italijo in odvleči s sabo v Sloveniji naropane predmete in dragocenosti. Peljali se bodo z vozom. Celo ime voznika smo zvedeli; bil je sicer naš človek, toda fašisti so ga k temu prisilili.

Neslišno smo drseli po skritih gozdnih poteh proti Knežji lipi. Bilo nas je pet, trije so ostali v taborišču. Pet mlaj-

Predlog družbenega plana okrajnega ljudskega odbora Novo mesto za l. 1953

Gospodarski svet okrajnega ljudskega odbora Novo mesto predlaga naslednji družbeni plan okraja in ga daje delovnim kolektivom in ostalemu občinstvu v diskusijo.

Predlog je sestavljen v skladu s predlogom družbenega plana Gospodarskega sveta vlade LRS. Družbeni plan predvideva v letu 1953, da bo življenjski standard ostal na enaki stopnji kot v letu 1952, da bodo cene proizvodov ostale v glavnem neizpremenjene; v zvezi s tem ostane neizpremenjen tudi plačilni sklad. Po predlogu bo znašal ustvarjeni družbeni produkt v l. 1953

skupaj 3.338 milijonov, akumulacija in skladi pa 1.179 milijonov.

Od tega odpade:			
	brutto produk.	akumulacije	
na industrijo	27 %	58.2 %	
kmetijstvo	52 %	20 %	
gradbeništvo	2.6 %	3.3 %	
promet	10 %	8.4 %	
trgovina	2 %	2.4 %	
gostinstvo	1.2 %	1.7 %	
obrt	5.2 %	6 %	

I. POGLAVJE

DRUŽBENI BRUTTO PRODUKT PO GOSPODARSKIH PANOGAH IN STROKAH ZA L. 1953

Skupni družbeni brutto produkt, ki bo dosežen v l. 1953, znaša skupno 3338 milijonov din. Od tega skupnega družbenega brutto produkta bo dosežen v posameznih gospodarskih panogah in strokah družbeni brutto produkt v naslednjih zneskih in strukturi:

Gospodarska panoga in stroka	Družbeni brutto-produkt	Struktura			
		Amortizacija	Sklad plač	Akumulacija in skladi	
					(v tisočih din)
Gospodarstvo okraja Novo mesto	Skupaj	3,338.889	356.038	1,802.634	1,179.717
Industrija in rudarstvo	Skupaj	884.132	68.762	122.334	693.036
111 Proizvodnja in razdeljevanje električne energije	92.116	18.570	6.879	66.667	
116 Proizvodnja in oplemenitenje in predelava nekovin	18.646	635	8.646	9.365	
119 Elektroindustrija	5.097	259	1.728	3.110	
121 Industrija gradbenega materiala	14.462	1.768	8.172	4.522	
122 Lesna industrija in eksploatacija gozdov	155.224	29.548	56.057	69.619	
124 Tekstilna industrija	570.988	17.700	35.011	518.277	
125 Industrija usnja in obutve	20.328	264	5.280	14.784	
127 Živilska industrija	7.271	18	561	6.692	
Kmetijstvo	Skupaj	1,745.873	92.137	1,417.540	235.896
Državni sektor	15.460	879	9.407	5.174	
Zadružni sektor	18.743	1.455	11.154	6.134	
Privatni sektor	1,711.670	89.803	1,397.279	224.588	
Gradbeništvo	Skupaj	90.187	14.964	37.321	37.902
Promet	Skupaj	340.282	168.910	72.694	98.678
Trgovina	Skupaj	63.681	1.657	35.185	26.839
Državni sektor	34.114	1.346	16.900	15.868	
Zadružni sektor	29.567	311	18.285	10.971	
Privatni sektor	—	—	—	—	
Turizem in gostinstvo	Skupaj	40.341	2.906	20.082	17.353
Državni sektor	24.819	1.882	12.474	10.483	
Zadružni sektor	1.894	204	648	1.042	
Privatni sektor	13.628	840	6.960	5.828	
Obrt	Skupaj	173.893	6.702	97.178	70.013
Državni sektor	56.980	4.789	28.472	23.719	
Zadružni sektor	12.221	530	5.874	5.817	
Privatni sektor	104.692	1.383	62.832	40.477	

O p o m b a : V koloni akumulacija in skladi je zajet tudi prometni davek.

II. POGLAVJE

FORMIRANJE SREDSTEV NA PODROČJU OLO

Na področju OLO se bodo formirala v letu 1953 naslednja sredstva: (v tisočih din)

Akumulacija in skladi državnih podjetij	838.581
Prometni davek	79.804
Dohodnina	171.000
Ostali dohodki	17.600
Skupaj	1,106.985

III. POGLAVJE

RAZDELITEV SREDSTEV, KI SE FORMIRAJO NA PODROČJU OLO

Sredstva, ki se formirajo na področju OLO, se v skladu z Zakonom o družbenem planu LR Slovenije razdelijo na naslednji način: (v tisočih din)

1. Akumulacija državnega sektorja skupaj	838.581
Od tega za razdelitev	808.662
Del akumulacije za samostojno razpolaganje podjetja	31.356
10% prispevek za zdravstveno zaščito	29.970
Ostaneb za delitev za zvezne sklade	61.326
66.6% prispevek za zvezne sklade	747.336
Ostaneb za delitev na republiške sklade	497.226
38.7% prispevek za socialno zavarovanje	249.610
57.5% prispevek za investicijske sklade	96.599
Ostaneb za razdelitev na republiške in okrajne sklade	143.526
40% prispevek za republiški proračun	240.125
Ostaneb akumulacije za okrajni proračun	3.784
	5.601
2. Dohodnina kmečkih gospodarstev	155.000
10% prispevek za republiški proračun	15.500
Ostaneb za okrajni proračun	139.500
3. Dohodnina obrtnikov za okrajni proračun	12.700
4. Dohodnina zadrug za okrajni proračun	300
5. Ostala dohodnina za okrajni proračun	3.000
6. Prometni davek	79.804
51% prispevek za republiški proračun	40.700
Ostaneb za okrajni proračun	39.104
7. Ostali dohodki za okrajni proračun	17.600
8. Dopolnilna sredstva okraja:	
a) del akumulacije za samostojno razpolaganje podjetij	31.356
Od tega za potrebe delovnih kolektivov 50%	15.678
Ostaneb za potrebe ljudskih odborov	15.678
b) Višek akumulacije zaradi višjih stopenj akumulacije, ki so določene s tem planom napram stopnjam akumulacije po družbenem planu LRS skupaj	29.919
Od tega se uporabi za potrebe delovnih kolektivov 20% v znesku	5.984
Ostaneb za potrebe ljudskih odborov	23.935
Skupna sredstva okraja	257.508

IV. POGLAVJE

RAZDELITEV OKRAJNIH SREDSTEV

Sredstva, razpoložljiva na področju okraja, se razdelijo na naslednji način: (v tisočih din)

1. Skupna sredstva	257.508
2. Razdelitev	257.508
Družbeni sklad skupaj	219.890
Prosveta in kultura	50.785
Ljudsko zdravstvo	14.505
Socialno skrbstvo	52.900
Državna uprava	87.520
Okrajna rezerva	5.000
Investicije skupaj	37.298
Investicije iz sredstev okraja	37.298

V. POGLAVJE

INVESTICIJSKA GRADITEV

(v tisočih din)

Skupna vrednost investicijske graditve znaša	37.298
Od tega: investicije v gospodarstvu	—
investicije za družbeni standard	37.298
Od tega: 1. investicije okrajnega LO	9.980
za prosveto in kom. dejavnost podeželskih občin	
2. investicije mestne občine Novo mesto	27.778
za stanovanjsko in komunalno dejavnost	

VI. POGLAVJE

STOPNJA AKUMULACIJE IN DRUŽBENIH SKLADOV

Glede na temeljne proporce družbenega plana LRS se določijo za podjetja na področju OLO Novo mesto naslednje stopnje akumulacije in družbenih skladov.

Industrija in rudarstvo:	
Stroka 111 Elektrosistem, Ljubljana	1364
Elektro obrat Novo mesto	126
Stroka 116 Okr. podjetje »Kremen«, Novo mesto	120
Tovarna šamoinih pečii »Keramika«, Novo mesto	80
Stroka 119 Telekomunikacija, obrat Sentjerne	180
Stroka 121 Opekarna Prečna	50
Opekarna Prelesje	50
Novomeška opekarna Zalag	65
Stroka 122 Tovarna igrači, Novo mesto	120
Lesno industrijsko podjetje, Novo mesto	126
Stroka 124 Tkalnica LOMO Novo mesto	1000
Tekstilna tovarna, Novo mesto	1660
Industrija perila LOMO, Novo mesto	115
Stroka 125 Industrija čevljev LOMO Novo mesto	280
Stroka 127 Destilacija alkoh. pijač, Mirna	110
Kmetijstvo:	
Drž. kmetijska posestva	55
Stroka 412 »Pionir«, splošno gradb. podjetje, Novo mesto	102
»Krkas«, okraj. gradb. podjetje, Novo mesto	100
Promet:	
SAP — podružnica Novo mesto	130
Cestni promet: »OKAP«, Novo mesto	80
Trgovina:	
Trg. podjetje »Železnina«, Novo mesto	70
»Rog«, Novo mesto	65
»Izbira«, Novo mesto	65
»Prehrana«, Novo mesto	63
Vsa ostala trgovska podjetja	60
Turizem in gostinstvo:	
Stroka 618 Gostinstvo	55
Obrt:	
Državno podjetje »Mizarstvo«, Dvor	60
Pekarija, Dolenjske Toplice	65
Mesarija, Dolenjske Toplice	70
Kolarsko-mizarsko podjetje, Mirna	60
Mesarija, Mirna	70
»Remont«, Novo mesto	75
Klavnica in mesarija, Novo mesto	60
Mizarstvo, Novo mesto	70
Pekarija, Novo mesto	70
Ključavničarstvo in kovačija, Novo mesto	60
Invalidska delavnica, Novo mesto	60
Mesarija, Otočec	70
Mesarija, Sentjerne	70
Mesarija, Zagrudert	70
Mesarija, Smarjeta	70
Mesarija, Smihel	70
Mehanična delavnica, Trebnje	65
Pekarija, Trebnje	65
Mesarija, Zagradec	70
Mesarija, Žužemberk	70
Pekarija, Žužemberk	65
Vsa ostala obrtna podjetja	50

Poleg akumulacije in skladov po stopnjah, določenih v tem planu, plačujejo vsa podjetja še predpisani prometni davek.

POJASNILNO K PREDLOGU DRUŽBENEGA PLANA

1. Družbeni brutto produkt

Družbeni produkt je izkazan za celotno gospodarstvo na območju okraja po gospodarskih panogah. Sestavljajo ga amortizacija, plačilni sklad ter akumulacija in skladi, kamor je vključen tudi prometni davek. V tem je zajeto celotno gospodarstvo državnega, zadružnega in privatnega sektorja.

Posamezne gospodarske panoge zajemajo celotno dejavnost podjetij (z vsemi stranskimi dejavnostmi in obrati), ki spadajo v dotično panogo. Eksploatacija gozdov je izkazana skupno z lesno industrijo, dočim je v privatnem sektorju vključena v kmetijstvu.

V predlogu družbenega plana v kmetijstvu za leto 1953 so obseženi vsi trije sektorji: državni, zadružni, privatni. Družbeni produkt v kmetijstvu zajema tudi prevozne usluge in domačo obrt.

Akumulacija privatnega sektorja gospodarstva (kmetijstvo, gostinstvo in obrt) je zajeta poleg dohodnine, ki jo privatniki plačujejo v državnih proračun, tudi lastna akumulacija za dvig in napredek kmetijstva in obrti ter prispevek za socialno zavarovanje.

2. Formiranje sredstev na področju OLO

Akumulacija in skladi državnih gospodarskih podjetij zajemajo celotno akumulacijo državnega sektorja (brez prometnega davka).

V prometni davek je všteti prometni davek na obrtne izdelke in usluge, na gostinski promet, na vino in žganje, na industrijske izdelke, kolikor je to z odločbo določeno ter davek od zakola živine in davčnih vrednotnic.

V dohodnini je zajeta dohodnina privatnih in zadružnih kmetijskih posestev, obrtnikov in ostalih poklicev.

V ostale dohodke je vključen davek na dediščine in darila, takse, dohodki uradov in ustanov ter podobno.

3. Razdelitev sredstev, ki se formirajo na področju OLO

Znesek akumulacije in skladov se deli: A. Del za samostojno razpolaganje podjetij (od skupnega zneska akumulacije in skladov), ki znaša:

V panogi industrije in rudarstva	2.8
V panogi kmetijstva	7.2
V panogi gozdarstva	8
V panogi gradbeništva	6.3
V panogi prometa	3.4

V panogi trgovine 16.6
V panogi gostinstva in turizma 18.2
V panogi obrti 10

B. Prispevek za zdravstveno zaščito (v odstotku od sklada za plače delavcev in uslužbencev), ki znaša za vse panoge 10

C. Prispevek za zvezne sklade (v odstotku od preostalega zneska akumulacije in skladov), ki znaša za vse panoge 66.6

D. Preostali znesek akumulacije in skladov se deli za vse panoge tako (v odstotkih):
1. sklad za socialno zavarovanje 38.7
2. sklad za investicije 57.3

E. Ker je pri posameznih podjetjih določena višja stopnja akumulacije in skladov, kot jo predvideva družbeni plan LRS, bo celoten višek te akumulacije in skladov na razpolago okrajnemu LO in delovnim kolektivom v povprečnem razmerju: za ljudski odbor 80%, za podjetja 20% akumulacije in skladov.

Pravtako je predvideno v tem družbenem planu, da bi podjetja odstopila okrajnemu LO 50% sklada za samostojno razpolaganje.

Vsa ta sredstva se bodo uporabila za investicije v korist družbenega standarda.

4. Razdelitev okrajnih sredstev

Skupna sredstva okraja, ki so razdeljena v IV. poglavju Družbenega plana, so namenjena za pokritje proračunov okrajnega in vseh občinskih LO, ostanek pa bo uporabljen za investicije.

5. Investicijska graditev

V V. poglavju je pokazana razdelitev za investicije namenjenega zneska, in sicer bo od celotne vsote 37.700.000 din porabil OLO 9.930.000 din za prosvetne in komunalne potrebe občin našega podeželja, 27.778.000 din pa ljudski odbor mestne občine Novo mesto za stanovanjsko in komunalno izgradnjo.

6. Stopnja akumulacije in družbenih skladov

Zadolžitve podjetij po Družbenem planu za leto 1953 je razvidna v VI. poglavju, kjer so stopnje akumulacije in skladov navedene individualno za posamezna podjetja oziroma skupno za podjetja, ki imajo isto stopnjo akumulacije. V letu 1953 bodo plačevala podjetja akumulacijo in sklade po stopnjah, določenih v tem poglavju. Delovni kolektivni in ostale organizacije naj stavijo svoje pripombe k predlogu družbenega plana na Tajništvo za gospodarstvo okrajnega ljudskega odbora Novo mesto do 30. jan. 1953.

Zadnji trenutki...

Tiha in nema, pa vendar šepetajoča se vije po Dolenjski. Že stoletja in stoletja grize z drevjem in vamsi porasle bregove, razjeda in se vse globlje zajeda v kameniti kraški svet. V pomladnih zeleni Krka, vrbje in polje ob strugi buče, rjavi, naraščaja in grozi. V poletjih se navadno unese. Le včasih, ko treska in bobni v oblakih, ko stresa neurje senike in ko klesti toča po goricah, vozi kopicice sena, kak tram, deske ali deblo po narasli strugi. Medtem se ljudje po hišah križajo in mečejo po kotih blagoslovljeno vodo. V jesenskih dneh se zavije v meglo. Skriva se. Strah jo je smrti. Vse, kar v naravi blizu nje odмира, izpira dež vanjo. Nad vodo navedeno dreve se otrse listja in suhih vej. Nič več ni mladosti in rož. Ljudje še tisto malo cvetja, kar ga novembrski vrtovi premorejo, znosijo na grobove svojih najdražjih. To menda mora biti v spomin na ljubezen, ki ne zamira, na srečo, ki se ne vrne in na življenje, ki še utripa zanje. Curek vode, ki pri iz kolovozu, koder hodijo napajati konje, prinaša le ovnele rože.

Ko sili Krka v jeseni iz struge, pljuška ob kepo zemlje, ki so jo nagrebali nad nekim človekom pred sedmimi leti. Tam ni rož. Ob nametanem kamenju so včasih rastle koprive in sredi med njimi je visel križ, s srobotjo prevezani dve palici navzkriž. Iz kamnov so si nato pastirji napravili kurašče, a na palici, ki sta bili preje, ko ju še ni dež razvezal, križ, so natikali koruzne štruke in jih vrtili nad ognji. Kasneje je pogнал na tistem koščku zemlje slak, a kadar je prav velika suša, uspeva samo osat. Tudi regrat namreč že v maju ovne.

Tistega dne sedem let nazaj je čez Krko ležal led. Po vrbju so sekale krogle in praskale po deblih. Med gole veje so se zapletale bombe in stresale zrak in zemljo. Zababnelo je tik nad Kresetovim Francetom in ga stisnil na zemljo. Čutil je, kako ga je nekaj udarilo v hrbet in ni uganil, da je to konec.

Prišla je mati. Videl je domačo bajto v bregu s tremi okni v dolino. Videl je mater v bregu s petimi križi, s petimi križi in vegastim košem na plečih. Videl je, kako se je burja utrgala. Kako leti slama s strehe, kako jo nosi veter in jih vrtili nad ognji. Kasneje je pogнал na tistem koščku zemlje slak, a kadar je prav velika suša, uspeva samo osat. Tudi regrat namreč že v maju ovne.

»Tako in tako... Svoboda je, mati, in sreča čaka poštene in pridne roke. Samo zgrabit ji je treba. Rad bi Silvo. Ponjo sem prišel in ne boste hudi. Nilnava še ni, toda delala bova in pošteno bova živela.«

In mati bo rekla: »Glej ga, navihanca! Tak si se le okorajžil in prišel predme. Lepo je to, lepo. Zdjaj menda ne boš več pod okni mljavkal in po šipah ropotal, ko si vse tako lepo povedal. V hišo pridi vselej, pri nas nismo še pred nikomer zaklepal. Kar imejta se rada, navihanca! Saj že dolgo vem, da sta kot dva golobčka, ki hočeta gnezdo, pa ne veta, kako bi ga pletla. Ne bom vama v napoto! Umaknila se vama bom v kamro, kjer bo moj kvartir do smrti. Vidva pa začnita živeti, delati in gospodariti. Ne dajta se prezgodaj ljudem v zobe, zato bodita dobra in bosta srečna. Ej, navihanca!«

Vaša mati so poredni, zvito in navihano se bodo nama smejali, poznam

jih. Ko bo zmaga in bomo prišli domov, nas bodo ljudje čakali s cvetjem, vaša mati pa se bodo delali, kot da me ne vidijo. Pa čeprav bi z vsemi zvonilo. Zvoni? Le kje? Seveda zvonilo. Pogreb starega Kotarja je. Zakaj samo z dvema cinglja, z enim? Zadnja ura. Z vsemi bi mu morali. Aha, stari Kotar je revež, plačati ne more. Kdo bo pa pogreb plačal? Zvečer bo šel mežnar v bajto lovit tisto kokoš in zajca, ki ju je stari Kotar pristradal za pogreb. Zalostno je revežu na svetu, še bolj žalostno, kadar gre s sveta. Prižgo mu kratko svečo, zvoni mu kratko in pogrebci spustijo rakev na moč hitro v jamo, kot bi se bali, da lahko pride nazaj. Župnik vrže čisto malo v kadilnico. Pri revežu je vsega škoda zato, ker ima raztrgane žepce in le dvoje zgaranih rok, a še te ni mogoče uporabiti recimo, da bi mežnarju nakollil vinograd in župniku nasekal drva, ker jih odnese s seboj v grob. Zato Kotarju samo cinglja. Ko bi takole prijazno vprašal gospoda:

»Zakaj niso za Kotarja vsi zvonili, ko ni nič manj pošten in nič dalj od nebes, kakor gruntarji v prvih klobeh v cerkvi, ki so vrgli tiste tisočake za klop samo zato, da lahko med mašo zehajo in razkazujejo svojo oblast pred bogom in pred ljudmi?«, bi gospod jezno zagrozili: »Prezvetne so tvoje besede, človek! Visoko letaš, človek, in pripoveduješ, kar ti satan dahne na jezik. Nizko boš padel! Čudna so tvoja pota in tvoja dela ne bodo našla milosti v božjih očeh. Ponižaj se, človek, spokori se in prositi božjega usmiljenja za svoje grešne besede!«

In zvonovi bi vse tišje zvonili. Pogreb starega Kotarja je. Nasuli so nanj zemlje, zvečer pogrebci že vriskajo. Iz ust jim smrdi žganje, ker so hoteli pozabiti na bedo, na ponižanje in na zadnjo pot, ki jih vse čaka. Prvi bo zdaj na vrsti stari Pakar. Ta bo legel s sedmimi križi. On, France, ne bo še kmalu na vrsti. Spomnil se bo na to reč, ko bo že ves siv in betežen in ne bo za nobeno rabo več pri hiši. Kdo ve, bo li Silva dočakala tega dne? Morda! Z roko ji bo potegnul čez obraz in pravil: »No, Silvica, ko sva bila mlada, ko so nagelj cveteli, ko je cvetel maj in si rekla čes, beži falot, še nikogar nisem poljubila in tudi tebe ne bom.« Roka bo vsa rosna, ker ji bodo kapale solze skozi prste. In mrzla.

Kako je mraz! Saj je sneg. Nekje se nekaj lomi, poka in bobni. Aha, led bobni in poka; to bo jug. Pomlad prihaja. Sneg je ves rdeč. To bo trško-gorska črnina. Morda jo je imel v čurtari, preden se je stisnil med ta dva kamna. Ha, ta črnina. Spomladi se nagne popje. Ko bodo mladi ljudje sti-

kali po hostah, iskali mačič in se lo-vili za roke, bo on čepel v vinogradu. Eh, Miha in Tone, ko bi vaju ne krila zemlja, koliko lepih ur bi prevrskali na Trški gori. A zdaj je ostal sam. Le kako sta mogla pasti v zaselo in pozabiti na vse; na naša dolenjska polja in na naše dolenjske griče.

France rahlo vztrepetava med dvema kamnom ob Krki in sanja o sreči, da je živ.

Prišla je mati in na ramah nima več tako nerodnega in težkega koša. Pogladila ga je po lasih in zajokala. Prišla je Silva in v očeh nima več tako odprtega ognja, kot včasih, ko je stal pod oknom. Preko gričev in njiv je priplavala pesem. Poljubila ga je.

Prišla sta tudi Miha in Tone in vsi trije so si nazdravili s trškogorsko črnino: »Naj živi svoboda, ki je tako draga, da zahteva tudi krvi in življenja.«

Njegovo mater je pobralo lani za vse svete; zvonilo je kratko in tiho, v cerkvi je gorela ena sama sveča in sosedja je kupila tistega zajca in kokoša, da so lahko plačali pogreb.

Silva je poročena. Mož piše, prihaja domov ponoči in pretepa njo in otroke. Francetov grob je zapuščen; ljudje ne vedo zanjo. Krka ne pljuska čezni, ker ob roboh ledeni. Danes ga ne boste našli, ker ga je prekril sneg, ki še vedno naletava.

Vinko Blatnik

Partizan TELESNA VZGOJA

Okrožno prvenstvo v smučanju

V nedeljo, 15. januarja dopoldne je bilo na smučiških v neposredni okolici Novoga mesta smučarsko prvenstvo telovadnih društev novomeškega okrožja. Udeležba 50 tekmovalcev iz petih društev prihaja, da nismo še dosti čez začete smučanja na Dolenjskem. Med razlogi za to ugotovitev bi navedel predvsem mahaste zime, ki nam zadnja leta ne nudijo dovolj ugodnih snežnih prilik, v nemajhnih meri pa ni kaj ugodno ne vpliva na razvoj smučarskega športa obupno visoke cene potrebnih rekvizitov, ki so zaradi tega za marsikatero mladina nedosegljivi. Zaradi tega se nam zdí razumljivo, da se je razpis odzvala komaj tretjina registriranih društev. Rešitev tega vprašanja bo morala v bodoče zanimati vse športne funkcionarje in vse one, ki jim je pri arcu razvoj smučarskega športa.

Prireditelj prvenstva je svoje naloge kar dobro opravil. Posebno zadovoljni so bili tekači z dobro označeno progo, katero je izbral prof. Glonar, ki pa zaradi službene odsotnosti ni mogel sam poseči v borbo za prvo mesto. Manj poveljeno pa je bila izbrana proga za slalom, ki je zaradi polede-

nelosti zahtevala več padcev in zlomov smučk. Praska na rokah in obrazu je sicer prevzela v oskrbo zdravstvena služba, ki je bila ves čas na mestu, mladi tekmovalci pa se s strahom sprašujejo, kdo jim bo nadomestil zlomljeno smuč.

Pri teklu članov je v odsotnosti prof. Glonarja sigurno zmagal Cujnik (Smihel), ki bi ob večji konkurenci dosegel lahko daleko boljše rezultate. Mladinec A so do cilja vodili ostro borbo. Prvo mesto je zaslužen osvojil Florjančič (Trehnjak). Od mladincev B pa je bil najboljši uspešen Lužar Florjan (Mirna peč). Premotno zmagal v teku pionirjev je beležil mali Darovec, ki je talentiran tekač.

V slalomu je Perle Ludve prvo mesto izgubil zaradi nesrečnega padca v drugi vožnji. Zadoloviti se mora z najboljšim časom danes, v skupni oceni pa s tretjim mestom. Smerdu je soliden vozač. Colarič ml. pa še mnogo obeta. Iz konkurence je izpadel favorit Rožnik, ki tokrat ni bil najbolje razpoložen. Izmed mladincev je najbolji ugaljal Fickl Vahter, ki je pokazal tudi največ znanja.

Smuk pionirjev je nudil izenačene borbe. Pri vseh je bilo opaziti precej prizadevanja in vneme toda kvaliteta se lahko doseže le z vztrajnim trenngom pod strokovnim vodstvom ter pogostimi nastopi.

Zmagovalna šahovska ekipa iz Crnomlja, ki je v Trehnjem sedela prvo mesto. — Od leve proti desni: Sujica, Novak, Vrtilnic, Tomc, Teatko, prof. Srečko Zabrč in Klein

164 pionirjev je tekmovalo na saneh

Ko sem šel v četrtek dopoldne iz Brájlina v Novo mesto preko Marofa, me je nenadoma vdrnil kilec: »Umaknite se! Komaj sem se utegnji odsociiti, se so mimo mene svignile sani, na njih pa dvoje zardelini lice in zardeli oči drugega v tej naglici nisem opazil. Ohnil sem se za to hitro stvarco, da bi videl kaj ves, pa me skrivno radovednost iztrgal prav tako odločen kilec, naj se umaknem! Sem sem naprej. Na vrhu pa — dokler je bilo kaj videti, v dolgi vrsti dečki, deklice — vse na saneh.

»Na kakšen pohod na je namenjena vsa ta kolonata sem vprašal. Pa se mi je namlehnil deček: »Saj to ni pohod, novomeški pionirji, osnovevale sole imajo tekmovanje v sankanju, 164 nas je!«

Radovedn sem bil, kako bo to slo, pa sem se ustavil ob dijakih učiteljca, ki so pomagali tovaršem profesorjem pri izvedbi tekmovanja. Tu sem počakal. Drug za drugim so hitro dráli navzdol — skoraj nepregledna vrsta jih je bila. Ob koncu me je zagnalo, kdo je prvi! Takole sem izedel. Pri dečkih je zmagovalček kole Ivan Gorak. Iz III. B razreda s časom 38 sekund, pri deklicah pa Slobodanka Dimič iz I. a razreda s časom 35 sekund.

Zmagovalce je Društvo prijateljev mladine nagradilo z lepimi knjigami in pesonicami.

Zares sem bil vesel, da me je pot zanesla prav tlati dan preko Marofa. In sem lahko videl vse tisto razvneto mladost rdečih lic, sredi bele, zasnežene zime.

TOTI LIST

izhaja tedensko na 8 straneh za **6 dinarjev**

Prodajalci časopisov, sporočite, koliko izvodov naj vam pošljemo v prodajo na naslov: »TOTI LIST«, Maribor, Kopališka 2

Toti Sherlock Holmes in šušmarji

Watson: »Mojster, kaj je ta znorel, da v svojem stanovanju tako mlati po čevlju?«
Sherlock: »Kaj ne vidite, da popravlja čevlje brez akumulacije?!« (Iz zadnje številke »Totega lista«)

Sankaške tekme pionirjev

Novomeški pionirji bodojo na vsak način zimsko opojnost izkoristiti do kraja. Imeli so že več sankaških tekem, v katerih posebej za vidljivost zagrezenosti. Veselje je gledati vrvež na vseh pobojjih. Zlasti prikladna za sankanje je Tavčarjeva cesta, ki je bila tudi preteklo nedeljo dopoldne prizorišče sankaških tekem pionirjev. Proga je bila dolga 350 m in so jo morali tekmovalci prevoziti dvakrat. Tekme je vodil prof. Marjan Dobovec. Doseženi so bili naslednji rezultati:

Pionirji: 1. Gartner Radovan, 2. Kranj Marko, 3. Pevarč Franc,
Pionirke: 1. Koncekija Nada, 2. Muc Sonja, 3. Mehie Marija.

Lepa namiznoteniška prireditvev v Novem mestu

V petek zvečer smo imeli priliko v Novem mestu videti republiškega prvaka in namiznotenisa NTA Projektorja iz Kranja. Namiznoteniška Zveza Slovenije in pripravila nastop kvalitetnih igralcev v Novem mestu s edim ciljem, da se šport v Novem mestu in na Dolenjskem dvigne in učvrsti. Zanimanje za prireditvev je bilo proti pričakovanju veliko in je prijateljski dvojni gostov z ekipami domačega TVD Partizana sprejmljavo precejnje število gledalcev. Z zadovoljstvom smo opazili med gostimi tudi zastopnike oblasti in političnih forumov s sekretarjem OK ŽKJ tov. Jožtom Boršnarjem na čelu, ter zastopnike JLA.

Tekmovanje je otvoril tov. major Fajdiga in v imenu domačih pozdravil prisotne tekmovalce, posebno pa goste, ki s propagandnimi nastopi nesebično širijo namizni tenis širom Slovenije. V imenu gostov je spregovoril sekretar Namiznoteniške Zveze Slovenije tov. Rebolj in izrazil željo, da se ta šport, ki ima na Gorenjskem že precejšnjo tradicijo, razširi tudi po Dolenjski.

Gostje so pokazali moderen namizni tenis, ki se ne omejuje samo na defenzivno igranje, marveč s mojstriškimi udarci pridobiva poene. Vsekar je pri članih najboljši ugaljal simpatični in mirni Hlebč, ki po pravici zasluži naslov republiškega prvaka. Igralca Rebolj in Kovatčič sta pokazala solidno znanje in ne zaostajata dosti za Hlebčem. Domačim igralcem manjka predvsem načrtni trening in tekmovanje s kvalitetnimi igralci, kar je osnova za napredovanje v športu. Do nedavna so vladale tudi nepremisljive težave z logičimi, sedaj pa je zagarantrna stalna nabava iz inozemstva. Končno bo potrebno rešiti tudi vprašanje prostorov. Največ uspeha je imel Kodrnja (JLA) iz II. ekipe, v kateri sta igrala Zurič (JLA) in Medie (Partizan). I. ekipi pa je ugaljal Pučko. Poleg njega sta z nekoliko manjšim uspehom nastopila Dolenc in Romih. V igrah posameznikov I. ekipa ni osvojila niti enega niza, za II. ekipo pa je dosegel zmago v enem zivu Kodrnja proti Ko-

TRGOVSKO PODJETJE NA DEBELO IN NA DROBNO

»ZELEZNINA« NOVO MESTO Kardeljeva 1, tel.178

USNJE IN ČEVLJARSKE POTREBSCINE

Nudi cenjenim odjemalcem po najnižjih cenah: Vse železninsko blago in stavbeni material, predvsem strešno opeko iz Kikinde. — Velika zaloga spodnjega usnja »Frakna«. — Vedno na zalogi vsa razstreljiva za kamen, katerá se izdajajo vsak dan (proti dovoljenju Sveta za notr. zadeve OLO). — Trgovska podjetja imajo popust!

Po končanem dvojnju sta gosta Hlebč in Kovatčič v ekshibicijski igri predvedla zares visoko kvaliteten namizni tenis. Publiká je le s težavo mogla zasledovati pot igralne ločice, ki je sicer zelo trudni, toda ni bil kos izurjenim nasprotnikom. Iz nepojasnjenih razlogov ni nastopil določen Rostija. V igri zenski je Vidmarjeva (Projektor) imela dosti opravka z Novomešanko: Mitjejevo, medtem ko je Ostankova z lahkoto odpravila.

Po končanem dvojnju sta gosta Hlebč in Kovatčič v ekshibicijski igri predvedla zares visoko kvaliteten namizni tenis. Publiká je le s težavo mogla zasledovati pot igralne ločice, ki je sicer zelo trudni, toda ni bil kos izurjenim nasprotnikom. Iz nepojasnjenih razlogov ni nastopil določen Rostija. V igri zenski je Vidmarjeva (Projektor) imela dosti opravka z Novomešanko: Mitjejevo, medtem ko je Ostankova z lahkoto odpravila.

Prireditvev je v celoti uspela. Upajmo, da jih bo še kaj. Objavljamo tudi podrobne rezultate vseh iger.

Člani posamezno: Pučko : Kovatčič 0:2 (7:21, 11:21); Dolenc : Rebolj 0:2 (8:21, 8:21); Romih : Hlebč 0:2 (8:21, 7:21); Dolenc : Kovatčič 0:2 (18:21, 7:21); Pučko : Hlebč 0:2 (11:21, 15:21); Kodrnja : Hlebč 0:2 (18:21, 17:21); Medie : Rebolj 0:2 (17:21, 17:21); Zurič : Kovatčič 0:2 (29:51, 19:21); Medie : Hlebč 0:2 (8:21, 19:21); Kodrnja : Kovatčič 1:2 (18:21, 21:17, 19:21).

Parí: Medie-Pučko : Hlebč-Kovatčič 1:2 (21:16, 16:21).

Mladinci: Šonc : Cesen 1:2 (15:21, 23:21, 16:21); Pavlič : Prihoda 0:2 (19:21, 12:21); Šonc : Prihod 1:2 (21:18, 14:21, 15:21); Pavlič : Cesen 0:2 (12:21, 18:21).

Mladinke: Mistej : Vidmar 1:2 (21:18, 12:21, 12:21); Ostank : Vidmar 0:2 (9:21, 11:21).

Prvoimenovani so člani Partizana Novo mesto, drugoimenovani so člani Projektorja iz Kranja.

E. J.

Bojanci pri Črnomlju

Marsikdo pozna vas Bojance v Beli kraji...

IZ NAŠIH KRAJEV

Dob pri Šentvidu

Pred kratkim smo začeli v Dobu in okolici z elektrifikacijo...

Predgrad ob Kolpi

9. januarja je v Predgradu prvič v zgodovini posvetila električna luč in sicer v hiši Stefana Velca...

Šentjernej

Preteklo sredo se je tudi naša gimnazijska mladina zbrala okrog radijskega aparata...

Semič

Dne 6. januarja (naši gasilci so ta dan priznovovali) so naši igralci pod vodstvom režiserja...

Prav živinjo je bilo zadnji dve nedelji na Zgibetovem bregu in pod Bratkovčevim vinogradom...

Mirna

Potok Mirna je bil reguliran pred 50 leti, toda samo v spodnjem delu...

Srnjak na lovski veselici

Vsaka organizacija priredi po navadi letno po en sestanek z dnevnim redom veselega značaja...

Soteska

Pri tukajšnjem letnem obratu obstaja od junija lani prostovoljna industrijska gasilska četa...

DOMA IN PO SVETU

Niso bili reveži. V cerkvenih krogih se dostikrat pripoveduje, da je na tem svetu najbolje revežem...

Ugotovitv zdravnik pri rednem pregledu šolskih otrok...

Učinkovit mali oglas je bil objavljen v večernem listu v Stuttgartu...

V spomin ing. Hinka Svarca

V petek 16. januarja t. l. so v Črnomlju pokopali mladega inženirja tovariša Hinka Svarca...

KUPIMO nov menjalnik za motorno kolo NSU 200 cc... VRTNARSKEGA VAJENCA isčem... IŠČEM SLUŽBO kot polpriredni transportni delavec...

Iz Loškega potoka

Za Novo leto so prejeli lepa darila otroci padlih borec in žrtve fašističnega terorja...

Žužemberk

Nedavni mrz je povzročil hudo poledico. Upokojena učiteljica Rafaela Horvat iz Žužemberka je padla in si zlomila roko...

Glavobol

V Globodolu se je zimsko izobraževalno delo letos zelo razvilo. Učitelj tovariš Mison, ki je prišel k nam lani septembra...

Kako delamo in živimo v Dobropolju

Sicer je že precej daleč 22. december, dan JLA, vendar nam je še vedno v spominu JLA priveditev...

OBVESTILA

POZIV: Obveščamo vse upnike in dolžnike, da je Trgovsko podjetje Koprivnik pri Kočevju s 15. januarjem stopilo v likvidacijo...

ZAHVALA

V našem poročilu o Novoletni prireditvi na šoli na Malem Slatniku je tiskarski skrat izpustil trgovsko podjetje Železnica...

Kino

KINO NOVO MESTO PREDVaja: Od 23. do 26. januarja: avstrijski film 'Nemurni valček'...

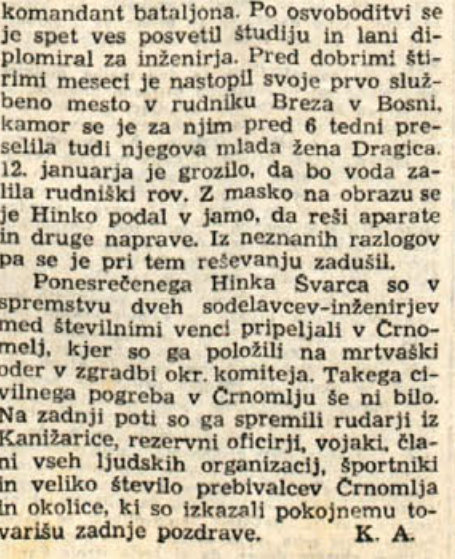
PREKLIC

Preključem izjavo, s katero sem dal razumeti, da je tajnik Obiškega ljudskega odbora Vincica Zlobarič uradni položaj...

Kmetje, delavci, uslužbenci, gospodinje!

Naročite se na najbolj bran tedenski časopis dolenskih krajev 'DOLENJSKI LIST'. ki vas vsak petek seznanja z vsem, kar se med tednom zgodi na področju Bele krajine...

Subscription form fields: Ime in priimek, Poklic, Kraj, Pošta, Dne, lastnoročni podpis

O največji živali sveta

Mrzli oceani okrog severnega in južnega tečaja so domovanje največje živali na svetu — kita. Velikan med živalmi na kopnem je slon, in vendar je slon praveciti dojenček v primeri s kitom. Srednje težak slon tehta toliko, kakor pri kitu samo — jeziki, kajti ta »potegne« na tehnični nič manj kot 2500 do 3000 kilogramov. Največji kiti, ki so jih doslej ujeli, so bili do 33 m in tehtali čez 100.000 kilogramov. Tak orjak bi na suhem seveda ne obstal, toda po morju plava lepo kot praveciti, kar s kar spodobno brzino — 16 kilometrov na uro. Kajti kiti je pravzaprav riba, čeprav diha s pljuči, ima toplo kri in rodi žive mladiče, ki jih doji s svojim mlekom. Zavrt v debeli sloj maščobe si lahko tudi v ledenih tečajih morjih ohrani svojo telesno toploto zmerom enako. Njegova hrana so mehkuzci, druge drobne morske živali in ribe. Seveda potrebuje za svoj želodec velikanske porcije teh hranil. V primeri s svojo velikostjo pa kiti ne živi posebno dolgo, nekateri naravoslovci sodijo, da učaka največ 20 let. Samica skoti vsake dve leti po enega, le malokdaj dva mladiča. Tak kitem dojenček tehta nič manj kot 50 kilogramov in odraste v dveh letih.

Za lov in trgovino je najvažnejši gronski kiti. Toda zaradi neprestanega zasledovanja je postal lov nanj manj dobičkonosen in se morajo lovci zadovoljiti z manjšimi in bolj dobičkonosnimi vrstami. Gronske kiti živi sedaj samo še v polarnih krajih, blizu večnega ledu. Ni čudno, da so ga tako zasledovali, in ga seveda tudi sedaj, saj je tak 30-metrski orjak pravecito premoženje. Naj povedo številke. Ujeli so kito, samico, iz vrste »sinjih kitov«. Dolg je bil 27 metrov, težak 122.000 kg in je imel: mesa 56.000 kg, maščobe 26.000 kg, kosti 23.000 kg, jezik težak 3000 kg, srce je tehtalo 600 kg, obisti 500 kg, mehur pa 1500 kg.

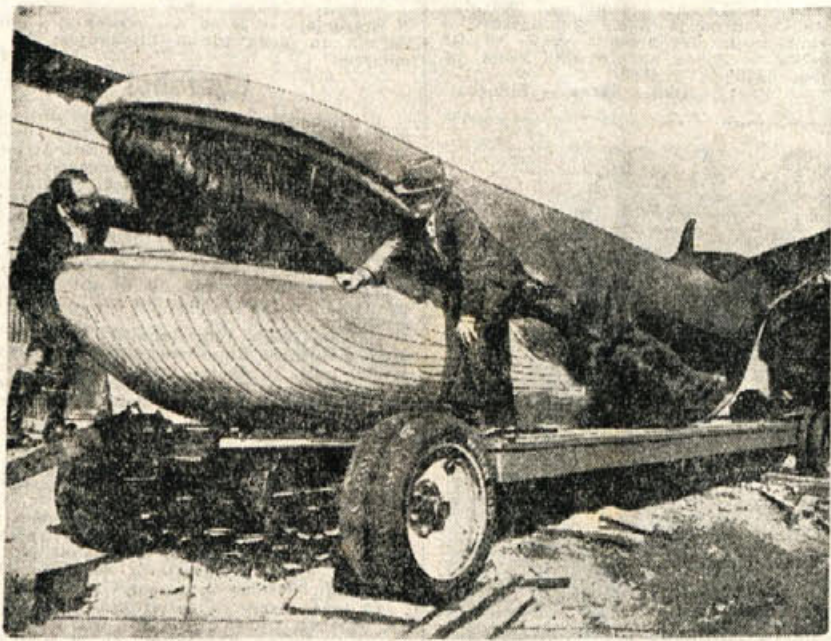
V starih časih so lovili kite z navadno ročno harpuno, ki so jo metali iz majhnih lovskih ladij. Harpuno so privezali na dolgo vrv in jo zabodli v kitovo telo, vrv pa privezali na ladjo in tako vlekli za seboj kito, ki je počasi poginjal. Seveda je bil to silno nevaren posel in so morali biti kitolovci ne samo spretni, ampak tudi izredno pogumni pomorščaki. Kajti kiti je bilo treba zasledovati in harpunirati tudi s čolni, in kaj je bilo, ko je tak orjak začel razgrajati po vodi, si lahko mislimo!

Pozneje so izumili harpunske top in tehnika kitolova se je popolnoma spremenila. Na kljunu srednje ladje so namestili majhen top, ki je v kito izstrelil harpuno, hkrati so pa s kompresorji napolnili telo poginulega kita z zrakom, da ni potonilo. Zdaj ubijajo kite s harpuno, v kateri je električni tok. Žival pogine v trenutku, zato tudi ne more izdihati zraka iz pljuč in je tako umetno polnjenje kitovega trupla z zrakom odveč.

Včasih so ladje kitolovke morale vleči mrtvega kita do najbližje baze na kopnem, kjer so kita razsekali in predelali v pravcati tvornicah. Zdaj pa imajo posebno grajeno ladje, na ka-

terih kar na morju predelavajo kite. Mrtvega kita dvignejo na palubo in ga najprej oderejo, nato mu odušijo sloj maščobe, zatem pa kita razžagajo z velikanskimi parnimi žagami. Salo, meso in kosti mečejo v kotle, kjer se vse to topi v razne vrste maščob. Iz ostankov naredijo moko za živalsko krmno in umetna gnojila. V morje zmežjo samo neuporabne notranje organe. Najdragocenejša snov, ki jo daje ta živalski orjak, je pa kitovo olje. Od

kita-kašelota se dobiva bela oljnata snov, imenovana kitova belina, ki jo uporabljajo v industriji kozmetike. Iz te beline so včasih izdelovali sveče. Tako sveča je gorela z jasno svetlobo in je bila brez dima. Kilogram te beline je veljal pred zadnjo vojno do 20.000 dinarjev. Se dragocenejša snov kita-kašelota je ambr, iz katere izdelujejo najfinije parfume. Tako največje žive bitje na zemlji po svoje služi tudi lepotečenju »nežnega spola«.

Tako so pripeljali 15 m dolgega kita za v muzej v Islandiji

»Hasanaginica« na trebanjskem odru

Ne bi želel podajati kritike, marveč samo neka pripomba k uprizoritvi Orgrizovičeve »Hasanaginice« na odru trebanjskega sindikalnega gledališča. Ždi se mi popolnoma pravilno, da se dramski kolektiv odločil za to igro. Ne toliko zaradi tega, ker je delo po svoji vsebini in podajanju globoka tragedija. Pri odločitvi ni niti najmanj slutiti, da bi bilo delo postavljeno na oder v vnaprejšnjem izračunu. Je pa res, da se bili mnogi prizori toliko doživljeno poudariti, da ganajo n. pr. slovo otrok, obisk Sultanija materi, smrt Hasanaginice. Odločitev je važna v tem, da je uprizoritev gledalcu močno približala občutek in življenje, ki mu je bilo bolj malo poznano. Odrigljena mu je črna feretža, za katero se je tako burno pretakalo življenje in ljubezen tisolet žena. Do nedavnega teptana čustva in suženjska odvisnost žene od moža so osrednji motivi snovi. Strašen boj notranjih naspotij se prepleta s čudovito mirnostjo in hladno znanostjo. Režiser in igralci so se trudili, da pokažejo čim bolj verne slike ljudi, ki jim pod hladnim in mračnim pogledom gori in utripajo strastno srce. Težka in naporna naloga, kateri pa so bili igralci kot Gartner, Stojkovič, Poljanšek, Mravec, kos. Le sem in tja je bilo opaziti rahle koloride, ki jih ne zasledimo v bosanskem okolju in so lastni nam Slovencem (primer »Barantanje« za žensko, ki je le blago, vki se prodaja po širnem svetu, ker ne sme ostati doma s sebi in rodu na smatote). Premalo je prišlo do izraza brezobzirnost rodbine do mrtvih (Hasanaginice) čustev. Samo da pojde, da rod obrani čast in ugled. Ta družbeno-moralni problem ni bil izčrpan in ni dovolj pokazal problematike dobe, ki nedvomno oblikuje značaje tem ljudem, prav bi tudi bilo in ne odveč, če bi ob uprizoritvah takih del dali našim kratko zgodovinsko, družbeno in vsesplošno razlago, kar bi gledalcu nedvomno vsaj delno dojemalo.

Režija in inscenacija po zamisli Janeza Gartnerja je uspela. Obnje terja odgovornega dela. Snov drame ne dopušča sentimentalnosti, pač pa zahteva igralce, ki znajo prisluhniti občutju, in režiserja, ki zna vse te elemente povezati v celino in ji dati mogočno sliko. To je kvalitativno uspešno Gartnerjevo. Prav tako je v veliki meri uspešno glavni igralcem, da vsak iznese svoj lik. To ni toliko uspešno manjšim vlogam. Vendar je uspešnejše celotnega kolektiva tako zunanje situacijsko, kot notranje po doživljenjskih doživljajih. Razsvetljava harmonira z dogajanjem. Je predhodni so tu in tam preveč občutni (tj. dejanje pred nastopom kadnja). K sceni bi lahko pripomnili sledeče: scena drugega dejanja bolj kot prvega postavlja v okolje in daje občutek bosanske naselbine. Soba v tretjem dejanju je preveliko dekorirana z raznim orojem, kar bi kot bojne trofeje age gotovo moralo biti v večjem številu. V tej sceni je inscenator prezrl nepogrešljivo zamreženost oken. Vse to so samo skromne opazke na bog rabo ilustrirane uprizoritve. Se nekoliko o prevodu in jeziku. Prevod, ki ravno ni najboljši, je verjetno namenoma ohranil precej izrazov, ki ne zmore našemu ušesu domače, so pa značilni za okolje v katerem se dejanje dogaja. Izgovorjava je lepa in čista brez vsake primese krajevne narečja, kar je redkost sindikalnih odrov. Celotnemu delu, inscenaciji, režiji in interpretaciji vlog lahko gledalec na raven, ki jo dosega sindikalno gledališče v Trebnjem beležimo odlične uspehe. Hasanaga Gartnerja Janeza je mogoče in lep lik. Za trdim, skoraj surovim izrazom je znal dušiti kipeča občutja, morda bi ob smrti znal dušiti kipeča občutja, ki bi morda ob smrti lahko dejala, da ne igra ampak doživlja in s tem je povedano dovolj. Hasanaginica Poljanšek Mimi je delu močan prispevek. Igro doživeto, so pa pri njeni igri momenti ko boče s preračunanim učinkom izstopati. Primeri: slovo od otrok v prvem dejanju, scena pri vodnjaku. Otroci Hasanaga prijetno presenečajo. Sultanija Milice Stojkovičeve ni samo najboljša med otroci, ampak je med najboljšimi igralci v igri sploh, igra s srcem in je v drugem dejanju delo, s čim stane umetnikovo ustvarjanje. Ob materi sta bili nekoliko premladostni, Zarifanuma, ki jo igra Gartner Julka, je v

»Barantanje« za svojo hčer bolj slovenska kot bosanska. Poteku dejanja pa je dala tempo in kar veliko pozornost — preprečo ljudsko širino. Gregore Anica, vlogi Hasanagove matere Urbihane je v prvem dejanju prirčljivo spletkarska stara tačča, v zadnjem dejanju pa preveliko prepričljiva v svojem spremenjenem odnosu do snaha. Kovač Božo kot Pintorovič je svoj lik podal lepo. Kot zelo zanimive v igri igraju preseneča. Mrtvi je značilno igralca, ki kljub dobri maski ne napravita vtisa dozorelega moža, kar bi po vsebini drame moral. Ponoš igralca moža bi prišel bolj do izraza kot ponos mladeniča. Skoraj podobno bi lahko rekli za Husejina Kodre Srečka. Pod masko prikupnega starca težko kroti mladostno občutje in mimika to pokaže. Preprečo brez nančnosti je snujče Vlahinjo zaigrala Slavka Mravec. Njena igra je lepa in na visini. Imotski kadi (zakaj na plakatih in izgovorjava Imotski?), ki ga igra Franci Primožič, bi bil lahko bolj mehak v kretinah. Pri zadnjem ljubkovaniu na vodnjaku je naučeno igra in se doživlja. Ni sigurno, izpravlja vse vnešnje vloge, je pa bistvo vendarle zadel. Vlogi obeh kadijevih tet, Hata Tomičeve in Aisa Kraljeve, sta bili dobri. Morda Hata več tempa in Aisa zadraži starostno hojo skozi vse dejanje, obe starejši maski in interpretaciji bi zadovoljili. Tudi v vlogi Ibrahim bi bil bolj starijši igralce zaradi zunanosti, toda Zupančič Husejina je tudi mladiček. Le včasih moti njegov eksplodirani smeh. Verjetno pride to bolj do izraza zaradi precej žalostnega okolja svatov na dvoru Pintorovičevih. Svatba je tudi najbolj pomanjkljiv prizor. Več je priučenosti kot doživljanja, zato ta prizor ne pritegne tako, kot bi moral. Več razigranosti bi svatom moral dati starešina Husar. Izraza h. h. vlogi, izražena in ne Aisa bi moral ustvariti človek prijetnega razpoloženja tako svatov kot publiko. Če potegnemo črto in seštetimo pripombe o dobrem in slabem, lahko kolektiv v enkrat čestitamo z željo, da trebanjsko sindikalno gledališče v bodoče odhrdi doseženo višino. A. I.

SODELUJMO V MESECU DOLENJSKEGA LISTA — PRIDOBIVAJMO NOVE NAROČNIKE • SE JE ČAS, DA SE VKLUČITE V VELIKO NOVOLETNO NAGRADNO ŽREBANJE!

Kulturno življenje v Suhli krajini

Mladina v Selih pri Hinjah je v zimskem času precej delavna. Pred kratkim so naštudiralni igra »Zupanova Micka«, ki so jo igrali na Selih v osnovni šoli v nedeljo 28. decembra 1952. Toda še so na razpolago prosti zimski dnevi, ki jih je treba izkoristiti. Zato po igri niso odnehal, ampak so naštudiral še tri narodne pesne in dует »Zelena cesta«. S takim podaljšanim programom so gostovali v nedeljo 11. januarja v Zvirčah, kjer so postavili začasni oder v prostorni privatni hiši. Igralci so se navzlic tehničnim težavam kar dobro odrezali. Posebno pomoč je izkazal igralski družini tov. Razatelj iz Zvirč ter še nekateri drugi, ki razumejo potrebo po kulturnem življenju in so bili prireditve zelo veseli. Nekateri so bili seveda mnenja, da so take prireditve nepotrebne in se jih ne izplača iti gledat, posebno še, če pridejo igralci od drugod. Prvim so se igralci najlepše zahvalili, druge pa so povabili naj jim gostovanje vrnejo. Na Selih bodo veseli vsake kulturne prireditve, ki je res doobra, ne glede na to, ali jo igrajo domačini ali gostje od drugod.

V Suhli krajini je precej mladine, ki je sposobna, da ljudem posreduje malo več kulturnega življenja. V občini Hinje bi bilo mogoče ustanoviti kulturno-umetniško društvo, ki bi obsegalo vsaj dramsko in pevsko sekcijo, saj so Su-

hokrajčinjani znani kot zelo dobri pevci. Res so vasi precej daleč narazen in bi bilo treba žrtvovati precej časa in truda že za samo pot, toda dobra volja bo premagala vse težave in zapreke. Seveda pa mora biti pri vsem tudi dobra organizacija in mladini Suhe krajine morda prav tega še primanjkuje. Predvsem mora mladina stremeti za skupnimi cilji v kulturnem udejstvovanju, saj se bo pri tem tudi sama izobrazila.

Upajmo, da se bo tudi v Suhli krajini kulturno življenje s časoma razgibalo, posebno še, ker kaže zanj veliko zanimanje tudi novozvoljeni predsednik hinjske občine tov. Angel Babič. S sodelavci že dalj časa študira igro, ki jo bodo kmalu igrali.

Tudi za smučanje imamo pri nas vse pogoje, saj je teren kot nalašč za to. Že šolski otroci so po večini doori smučarji, čeprav imajo smučni domačega izdelka — samo z enim jermenom.

Za novo leto so pionirji po šolah dostojno pričakali dedka Mraza. Pred obdaritvijo so imeli kratek program, ki so ga gledali tudi starši. Tako so razveselili tudi nje, otroci pa so se veselili darov. Pri organizaciji Novoletne jelke je letos izdatno pomagala mladina, ki je zbrala prostovoljne prispevke in vsestransko pomagala tudi pri sami prireditvi. C. M.

lukaj odrezitel

Znamka 10 din

Upravi

DOLENJSKEGA LISTA

NOVO MESTO

Cesta komandanta Staneta 25

Poštni predal 33

Tribučani in štrukliji

Mnogi narodi, pa tudi kraji ali vasi imajo jedi, ki so posebno čislane in veljajo za nekako ljudsko jed ali pa posebno poslastico. Japonci in Kitajci imajo riž, Italijani makarone, Amerikanci konzerve, Madžari so imeli včasih salamo, Rusi čaj, ki so ga dobili kot »bratsko pomoč« iz Kitajske in podobno. Tako ima tudi vsaka pokrajina in vsak predel na Dolenjskem svojo posebno cenjeno narodno poslastico ali delikateso. Ribničani baje najbolj cenijo fižol, prebivalci vinorodnih goric imajo raje tekočega Pojanci od Kolpi imajo nadev za največjo poslastico, Tribučani pri Črnomlju pa štruklje.

Kot po drugih krajih, tako imajo tudi v Tribučah mamice otroke. Ob taki priliki velja vsa skrb mladi ma-

teri in za njo morajo biti najboljše jedi. Pa se je nekdo po srečnem porodu razvil skrben razgovor sosed, češ, kaj ji naj sedaj skuha? Brihtna Barica se je takoj spomnila na narodno jed in rekla:

»Veste kaj, enih 20 štrukljev ji naredimo, pa bo najboljši.«

Vse so se s tem strinjale. Razgovor pa je slišala tudi porodnica in z izčrpanim glasom pripomnila:

»Prosimo vas, ne toliko, to se grdo sliši. Raje naj jih bo samo 18, pa naj bo vsak nekoliko večji...«

Gornja pripovedka je čista resnica. Če ne verjamete, vprašajte Tribučane, kadar pridete tja. Svetujem vam pa, da si poprej ogledate najprimernejšo bližnjico iz vasi.

KAJ PRIPRAVLJA

Društvo prijateljev mladine, Novo mesto

Pred kratkim se je sestel odbor Društva prijateljev mladine v Novem mestu. Podrobno je razpravljalo o prireditvah Novoletne jelke in ugotovilo, da so razen nekaj neizogibnih napak, ki so bile posledica velike širine prireditev in nalog, ki jih je imel odbor, vse prireditve dosegle lep uspeh. Lansko desetnevno praznovanje Novoletne jelke, pri katerem so poleg Društva prijateljev mladine sodelovali tudi frontovci, zlasti pa žene v velikem številu, je pokazalo veliko ljubezen do mladine. Izdatno so podprli prireditve tudi delovni kolektivi, oblastni forumi in organizacije in s tem omogočili mladini praznovanje njenega največjega praznika. Mladina je polna toplo hvaležnosti, prav tako pa tudi starši, kar je najboljši priznanje organizatorjem prireditev.

Na svoji seji je odbor društva razpravljalo tudi o bodočih nalogah in sprejel načrt dela. V kratkem bodo postavljene vse na obnem zboru predvidene sekcije društva, ki bodo zajele vse dejavnost v zvezi z nalogami društva. Med najvažnejšimi je vsekakor pedagoška sekcija, ki jo vodi predsednik društva profesor Trdan. Ta bo skupno z Ljudsko univerzo prirejela vzgojna predavanja za starše, organizirala tečaje in nudila pomoč s predavanji na roditeljskih sestankih. Uvedla bo anketo med starši o predavanjih v tem letu in poskrbela tudi za zdravstveno prosvetno-pedagoško posvetovalnico. Sekcija za igrišča bo skupno z mestno občino in društvom »Partizan« skrbela za ureditev otroških igrišč v mestu, na Grmu in v Bršljinu, katerih naši mladini tako primanjkuje. Sekcija za prireditve, ki jo vodi tov. Mara Glonar in Polde Cigler, ima že pripravljeno bogat spored prireditev za mladino: v načrtu imajo kurentovanje v februarju, kino sekcijo z rednimi predstavami za mladino in matinejami ob nedeljah, razne koncerte in zabavne prireditve. Posebna skrb bo posvečena obrtni in delavski mladini, ki je še najbolj prepučena sama sebi.

Sekcija za predšolsko mladino se bo lotila vprašanja vrtec v Novem mestu in Smihelu, posebna sekcija pa se bo zavzela za zanemarjeno in zapuščeno mladino. Seveda bo delo sekcij uspešno in plodno le ob izdatni podpori in sodelovanju staršev, organizacij in vseh resničnih prijateljev mladine. Da se da veliko napraviti ob dobri volji, je pokazalo lansko praznovanje Novoletne jelke.

Na seji je prišlo ponovno v razpravljanje eno najbolj perečih vprašanj — vprašanje mladinske in pionirske sobe ali dvorane. Pionirji sami so se odločili, da bodo šli s posebno deputacijo prositi na ljudski odbor za kakršnokoli prostor, kjer bi se lahko sestajali.

Vzgoja in skrb za mladino je stvar vse družbe. Društvo prijateljev mladine v Novem mestu je v kratkem času svojega obstoja dokazalo nujnost take organizacije. Dolžnost vseh je, da ga pri njegovem prizadevanju podpremo in mu nudimo pomoč! —tr—

Drobtine iz dolenske popotne malhe

Razunal sem, da bo seja upravnega odhoda, na katero so povabili tudi predstavnike ljudske odhoda mestne občine, hudo revolucionarna pa je tudi v resnici bila! So predlagali, da bi odprli združeno mesarjstvo. Potrebne sje in pametno misel se dali moške na mislo: Vstal je predsednik upravnega odhoda in odločno udaril po mizi s svojimi »N«! Njegovo veliko skrb za napredek zadruge sem razumel šele pozneje, ko sem zvedel, da je posttrani tudi nakupovalce živine za mestno mesarjstvo... V tem grmu tliš zajec — sem se zohal za klobukom in o reči spregovoril besedico z Zmanci v Črnomlju, pa so mi rekali: »Pa mi to že davno znamo, res dragi Janez, nič novega nam nisi povedal...«

Iz zadruge sem odhital v hotelsko gostišče na obdovanje herojske potrepljivosti abonentov. Zatekel sem se kar s ciganski cimerc, ki se mi najbolj dopade. Od tam lepo vidiš smukanje zajetnih natakarc pod pultom v kuhinjo in nazaj, tam je tudi svobodna čonaa za čucke in drugo štrinogato domačo in cestno živad, ki se po mlili volji spreha v kuhinjo in nazaj... Tam si tudi najbliže zgodovinski mizi, ki ji pravijo meščani »majster-tiš«. Tam se zbira evet čnomaljske družbe menda že od pametevke. Če bi postavil prislukovalne aparate, kakor so jih Rusi postavili v Romuniji ob razedanju Donavške konferencie, bi zvedel novic, da bi mi malho že raznesel!

Tako discipliniranih abonentov kakor v Črnomlju ne vidiš nikjer drugje po svetu. Celih 20 dinarjev več plačajo za kosilo kot v drugih krajih, pa so kar zadovoljni.

Nismo se pritoževali prej, ko je bila menza še slabša, pa bi se zdaj? Kakor želite, sem jim dejal. Mene so v gostišču odpravili z neko zelenkasto juho, inšomom pečenke, ščepcem krošnirja in 80-odstotno lakoto za 145 dinarčkov. Poiskal sem upravnika, da bi mi čestital k taki kulturni postrežbi, pa so mi rekali, da ga ni tukaj, da pride vsak teden samo enkrat, sicer pa se ukvarja s posestvom in vinogradom, ki mu več neseta. Zato sem skočil še na občino, da bi dobil izvirne podatke o tekovanju za izboljšanje gostiše v Črnomlju, pa so me kolj od prvi besedi zavrnili!

»Ze vemo, kaj misliš! Da bi dopustili konkurencu privatnega sektorja? Tega pa ne! Mi smo za družinski socializem — pa amen!«

No — brez tega pa tudi tako niste v vaših podjetjih, sem jim zabrusil in odhital drugam. Za spomin sem si že belih žemelic, kifličkov in štrukljev nakupil, ki jih drugje nikjer več ne dobiš, le v Strazi še in v Črnomlju...

Z ličanjem mi grozilo prebivalci Zabje pasti, če javno ne prekleham, da se izumiteljica čudežnega praška in lastnica kemičnega laboratorija, ki kuba take zadeve, ne nahaja v Zabji vasi, temveč na Zagrebški cesti — torej v samem krošnirju in 80-odstotno lakoti pravijo Zabarji. No, mu mestu ne bi radi odvezli. Pa naj bo! Mlada dekleta pa javno prosim, naj me nikar ne nadle-

gujejo za naslov strine, ki prodaja moderne »arenci«. Nič ne bom povedal!

Se na Smuko skočimo pogledati, kako so dobno prašice in teleta tehtajo. »Pa dobro plačajo!« so mi o kočevskih mesarjih pripovedovali subokrajnski kmetje, ki ne vedo, da jih vrnska

vaga? za lepi stotake in tisočake sokoli prinaša. Prav tako — kakor je tisti ljubljanski profesor — Novomeščan državo sokoli prinesel, ko je izkoristil sindikalno objavo s popustom, da je odpeljal iz Ljubljane čez Zidani most—Zagreb—Karlovac—Črnomelj in se je dva dni predsedal po vlakih, čeprav bi se doma v novomeški kuhinji lahko že po dveh in pol urah vožnje ogrel... Toda mož ima računsko sposobnosti in je ugotovil, da s tako podaljšano vožnjo državi ni ostal ničesar dolžan za leto 1952...

Tehnika napreduje v novomeški bolnišnici so vpeljali krvave zvonce namesto signalov, če si bolnice želijo postrežnice. Ne verjamete! Obiščite kakšno zinglanjo, pa vam bo to potrdila z milodonečnim znanjem. Kakor na planinah se bistvo počuti!

Na Ratešu pri Klepetuljinem studenčku oziroma pri »Koči obrekovalceve« pa sem izvedel večeraj... (Nadaljevanje priložnosti!)

Pozdravljeni!

Janez Popotni